

**Partnerstvo za otvorenu
upravu Crna Gora**

NACRT

**Izvještaj o realizaciji aktivnosti
predviđenih Nacionalnim akcionim
planom za sprovođenje inicijative
Partnerstvo za otvorenu upravu za
2023/2024. godinu**

DECEMBAR 2024.

1.	<u>UVOD</u>	<u>3</u>
2.	<u>PREGLED REALIZACIJE STANJA</u>	<u>4</u>
2.1.	UČEŠĆE GRAĐANA	4
2.2.	OTVORENI PODACI I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA	15
2.3.	FISKALNA TRANSPARENTNOST	26
2.4.	JACANJE INTEGRITETA I JAVNE ODGOVORNOSTI U BORBI PROTIV KORUPCIJE.....	30
2.5.	OTVORENOST LOKALNIH SAMOUPRAVA	34
3.	<u>ZAKLJUČAK</u>	<u>44</u>
4.	<u>PREPORUKE INSTITUCIJA ODGOVORNIH ZA REALIZACIJU AKTIVNOSTI.....</u>	<u>44</u>
5.	<u>PREDLOZI ZA UNAPREĐENJE STANJA.....</u>	<u>45</u>

1. UVOD

Crna Gora, kao članica inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu (POU) od 13. februara 2012. godine, nastavlja svoj angažman u promovisanju otvorenosti, transparentnosti i odgovornosti u javnoj upravi. Otvorenost javne uprave predstavlja ključnu komponentu u procesu modernizacije i jačanja povjerenja građana u državne institucije, te se smatra efikasnim mehanizmom za pružanje kvalitetnih usluga građanima.

Inicijativa POU, kao dobrovoljna međunarodna inicijativa, nastoji da podrži razvoj otvorenosti, transparentnosti i odgovornosti u javnoj upravi kroz saradnju državnih institucija, civilnog društva i drugih aktera. U skladu sa principima POU, Vlada Crne Gore je posvećena procesu reformi i modernizacije javne uprave, kao i unapređenju saradnje sa različitim učesnicima u kreiranju javnih politika.

Pisani izvještaj o sprovođenju Akcionog plana podnosi se Vladi Crne Gore po završetku svake godine implementacije. Za kreiranje ovog izvještaja korišćeni su podaci prikupljeni elektronskim putem (putem mejla) od kontakt osoba, odnosno institucija koje su nosioci aktivnosti i koje su odgovorne za realizaciju mjera. Ovaj izvještaj predstavlja pregled realizacije Akcionog plana za 2023. godinu, kojim su definisane aktivnosti za unapređenje otvorenosti javne uprave u Crnoj Gori. Iako su postignuti određeni rezultati, važno je istaći da su izazovi i dalje prisutni, te je kontinuirani napor neophodan za ostvarivanje ciljeva postavljenih ovim planom.

Kroz implementaciju Akcionog plana, Crna Gora nastavlja da jača svoje institucionalne kapacitete, promoviše transparentnost i odgovornost u radu javnih institucija, te podstiče aktivno učešće građana u procesu donošenja odluka. Ovaj izvještaj će pružiti uvid u ostvarene rezultate, ali i pružiti smjernice za dalje aktivnosti u unapređenju otvorenosti javne uprave u Crnoj Gori.

U nastavku slijedi pregled ostvarenih rezultata u realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu, uz korištenje grafičkih prikaza radi jasne ilustracije. Grafici pružaju uvid u procenat realizovanih aktivnosti u odnosu na planirane. Ovaj pregled omogućava cjelovitiju analizu implementacije planiranih mjera u unapređenju otvorenosti javne uprave u Crnoj Gori.

Akcionim planom 2023-2024. godinu definisano je ukupno 68 aktivnosti, od čega je planirano da za 23 aktivnosti početak i završetak realizacije bude tokom 2023. godine, da za 29 aktivnosti početak realizacije bude tokom 2023. godine a njihov završetak tokom 2024. godine ili da se sprovede u kontinuitetu tokom te dvije godine, dok je planirano da se 16 aktivnosti realizuje tokom 2024. godine.

2. PREGLED REALIZACIJE STANJA

2.1. UČEŠĆE GRAĐANA

1. Poboljšanje funkcionalnosti portala e-participacija	
Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljnog korišćenja centralnog državnog portala za učešće građana u postupcima kreiranja javnih politika (e-participacija). U godišnjem izvještaju o primjeni Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave pripremi zakona i strategija za 2020. godinu kojeg je Vlada usvojila u decembru 2021. godine¹⁹, navodi se zaključak da portal e-participacija²⁰ nije prepoznat od strane građana kao svrsishodan alat preko kojeg se može voditi dijalog sa organima državne uprave. Servis e-participacija aktivan je na portalu e-uprave od 18. marta 2019. godine. Zamišljen je kao centralni državni portal koji omogućava transparentniji i lakši proces uključivanja građana, civilnog društva i ostalih predstavnika zainteresovane javnosti u otvorena javna savjetovanja u postupku donošenja akata javnih politika u skladu sa važećim propisom. U toku 2021. godine obezbjeđena je mobilna verzija portala e-participacije sa ciljem da se javnost zainteresuje za veću upotrebu ovog sistema koji prije svega služi informisanju kao i transparentnijem učešću građana u kreiranju javnih politika. Iako javne institucije redovno koriste portal za sprovođenje konsultacija i javnih rasprava, dosad nije ostvario svoju primarnu svrhu, odnosno povećanje interesa građana za učešće u postupcima kreiranja javnih politika. Na to ukazuje i podatak da je u toku 2020. dostavljen samo jedan komentar zainteresovane javnosti preko ovog portala, a u 2021. samo 4 komentara²¹. U istom izvještaju se navodi da je neophodno izraditi analizu portala e-participacija na osnovu koje će se utvrditi razlozi nefunkcionalnosti ove platforme i dati preporuke za njeno unapređenje i širu upotrebu. Sve to ukazuje na potrebu dodatne analize, preispitivanja te unapređenja funkcionalnosti ovog portala kako bi se on razvio u optimalan alat koji će organi koristiti za komunikaciju sa građanima. Dodatno, prema analizi UNDP-a, za portal e-uprave, ne vode se rodno osjetljive statistike o usvajanju postojećih e-usluga. Pri uspostavljanju portala e-uprave pol nije bio definisan kao obavezni podatak pri registraciji korisnika. Iako je naknadno uvedena obaveza unošenja podatka o polu, kao posljedica ovakve inicijalne prakse pol je kod čak 75% korisnika i dalje je nepoznat, dok je raspodjela pola preostalog broja korisnika približno uniformna²². Zato je, u skladu sa preporukama POU, potrebno da se unaprijedi rodno osjetljiva statistika korisnika i korisnica portala e-participacija, odnosno e-uprava.
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje analizu i prilagođavanje sadržaja sa akcentom na razvoj naprednijih funkcionalnosti portala e-participacija kako bi se omogućilo lakše i efektivno korišćenje ovog digitalnog alata za jačanje učešća građana (uključujući lakše dostavljanje komentara, kao i primanje odgovora od ministarstva online putem). Takođe, planirano je sprovođenje pilot javnih rasprava korišćenjem novih funkcionalnosti e-participacije kao oblik praktične obuke nadležnih organa državne uprave i kreiranja primjera dobre prakse kao podsticaj za primjenu novih standarda uključivanja javnosti i saradnje sa NVO u izradi zakona i strategija.
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Unapređenjem funkcionalnosti portala e-participacija očekuje se da će se olakšati praćenje javnih rasprava i konsultacija, ali i poboljšati kvalitet komunikacije rezultata javnih rasprava odnosno responzivnosti institucija na komentare predstavnika zainteresovane javnosti. To bi konačno moglo dati dodatni podsticaj većem korišćenju portala i snažnijem učešću građana u kreiranju javnih politika.
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Dodatnim poboljšanjem funkcionalnosti portala e-participacije omogućiće se javnosti još bolji pristup informacijama o otvorenim i sprovedenim javnim raspravama te će se olakšati učešće i potencijalni uticaj građana, civilnog društva i ostalih aktera na donošenje javnih politika. Takođe, kroz veću dostupnost informacija o rezultatima javnih rasprava, prihvaćenim i neprihvaćenim komentarima, kao i statistikama sprovođenja javnih rasprava po ministarstvima/javnim institucijama, dodatno će se ojačati odgovornost i responzivnost institucija u procesima odlučivanja o pitanjima od javnog interesa.

Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave 2022- 2026., posebno s aktivnošću 5.1.19. koja je usmjerena na efikasnu upotrebu e-platформи za učešće javnosti u kreiranju javnih politika. Dodatna vrijednost ove mjere je u aktivnosti analize funkcionalnosti e- participacije u odnosu na komparativna međunarodna iskustva i dobre prakse korišćenja portala za e- savjetovanja, za razliku od aktivnosti 5.1.19. koja planira staviti fokus na analizu razloga nekorišćenja portala od strane građana, civilnog društva te šire stručne i zainteresirane javnosti. Takođe, mjera je komplementarna i sa operativnim ciljem 1. Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022- 2026. (<i>Unapređenje postojećeg normativnog i strateškog okvira za dugoročno partnerstvo sa nevladinim organizacijama</i>) i povezane mjere 1.3. gdje se kao jedan od indikatora ističe povećanje prosječnog broj pravnih i fizičkih lica koji su komentare dostavili putem portala e- participacije po konsultovanom nacrtu propisa. Mjera je usklađena i sa mjerom 1.3. Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija „Jačanje kapaciteta javne uprave za efikasno učešće nevladinih organizacija u pripremi i primjeni javnih politika” s akcentom na aktivnost 1.3.1 Održavanje obuka za službenike o uključivanju nevladinih organizacija u pripremu propisa i javnih politika. Dodatno, mjera je kompatibilna sa ciljevima održivog razvoja (Cilj 16: ‘Mir, pravda i snažne institucije’ -16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima; 16.7- Obezbijediti odgovarajuće, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima).		
Budžet	26.000EUR		
Aktivnosti	Status	Obrazloženje	
1.1. Izraditi analizu portala e-participacija u odnosu na komparativna najuspješnija međunarodna iskustva korišćenja e-portala na osnovu koje će se utvrditi razlozi nefunkcionalnosti ove platforme i dati preporuke za njeno unapređenje i širu upotrebu. Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e-servise u saradnji sa Direkcijom za strateško planiranje u javnoj upravi i praćenje implementacije strateških dokumenata Indikatori realizacije aktivnosti: - izrađena analiza portala e-participacija s komparativnim pregledom portala snajboljim praksama e-savjetovanja prema izvješćima OECD- a i UN- a izrađene preporuke za unapređenje funkcionalnosti e-participacije Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ djelimično realizovano	Ministarstvo javne uprave u saradnji sa UNDP-em, radilo je na realizaciji novog Portala eUprave a sve kroz projekat “eUsluge i digitalna infrastruktura kao mjera odgovora na COVID-19” koji je donirala delegacija Evropske Unije. Uspostavljanje efikasnog i održivog integrisanog sistema pojednostavljenih elektronskih procedura za građane i privredu – Portal eUprave, predstavlja jednu od prioritarnih aktivnosti koje su prepoznate navedenim projektom, a gdje su eParticipacije sastavni dio navedenog.	
1.2. Prilagođavanje strukture i sadržaja e-participacije za lakše praćenje javnih rasprava i konsultacija po oblastima te komentara po korisnicima Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e-servise, u saradnji sa Direkcijom za strateško planiranje u javnoj upravi i praćenje implementacije strateških dokumenata Indikator realizacije aktivnosti: - prilagođena struktura i sadržaj e-participacije s lakšim pregledom i pretraživanjem otvorenih/zatvorenih rasprava i konsultacija po oblastima - prilagođena struktura i sadržaj e-participacije s lakšim podnošenjem komentara ipraćenjem primljenih komentara po korisnicima Potrebna finansijska sredstva: 10.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana		

1.3. Razviti naprednije funkcionalnosti statistike o sprovedenim raspravama/konsultacijama u e-participaciji Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e-servise u saradnji sa Direkcijom za strateško planiranje u javnoj upravi i praćenje implementacije strateških dokumenata Indikator realizacije aktivnosti: - razvijene naprednije statistike o sprovedenim raspravama/konsultacijama u e-participaciji, u skladu s metodologijom godišnjeg izvještaja o primjeni Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javnerasprave u pripremi zakona i strategija - ugraditi funkcionalnosti statistike o demografskom pregledu korišćenja e-participacije, uključujući rod, pol, godine starosti, lokaciju korisnika Potrebna finansijka sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	Kao što je navedeno u aktivnost 1.1.
Kontakt podaci			
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Milica Vučinić Nina Blažić Ana Gojković Ministarstvo javne uprave		
Pozicija i naziv jedinice	Direktorat za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e-servise Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa Direktorat za inovacije, otvorenost javne uprave i saradnju sa NVO		
Email i telefon	milica.vucinic@mju.gov.me nina.blazic@mju.gov.me ana.gojkovic@mju.gov.me		
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave			
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije		

2. Unapređenje monitoringa kvaliteta sprovođenja javnih rasprava	
Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Jun 2024.	
Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nepostojanja funkcionalnog sistema centralne kontrole kvaliteta javnih rasprava o nacrtima zakona i strategija. Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave predviđena je nadležnost Ministarstva javne uprave za praćenje kvaliteta sprovođenja javnih rasprava u pripremi zakona i strategija, ali još uvijek nije uspostavljena procedura odnosno institucionalni mehanizam za takvu centralnu kontrolu kvaliteta. U skladu sa zaključcima Posebne radne grupe za reformu javne uprave²³ formirane između Evropske komisije i Crne Gore, nalazima SIGMA monitoring izvještaja 2021²⁴, kao i Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2022.²⁵, potrebno je uspostaviti mehanizam centralizovane kontrole kvaliteta javnih rasprava i odrediti instituciju koja bi bila nadležna da verifikuje da su javne rasprave o nacrtima zakonskih akata ili strategija održane u skladu s usvojenim standardima prije podnošenja Vladi na usvajanje. Standardi javnih rasprava uspostavljeni su u Zakonu o državnoj upravi i posebno u Uredbi o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija. Dok Zakon uspostavlja opštu obavezu za sprovođenje postupka javnih rasprava o nacrtima zakona i strategija, kao i izuzetke od te obaveze (član 52), pomenuta Uredba utvrđuje osnovne korake i procedure vođenja javnih rasprava te izvještavanja o rezultatima sprovedenih javnih rasprava, stavljajući akcenat na obavezu ministarstava da, u početnoj fazi razvoja politike, objave izvještaj o rezultatima preliminarne konsultacije, kao i izvještaj o rezultatima sprovedenih javnih rasprava o nacrtima zakona i strategija. Poslovnik Vlade Crne Gore (član 35) uspostavlja generalnu obavezu za sva ministarstva/predlagače pravnih/strateških i planskih dokumenata da dostave izvještaj o javnoj raspravi koju su sproveli u skladu sa Uredbom Vlade. U slučaju da javna rasprava nije sprovedena, Vlada može vratiti akt i zadužiti ministarstvo da o njemu sprovede javnu raspravu u skladu s Uredbom. Za razliku od centralne kontrole kvaliteta procjene uticaja propisa (RIA) gdje je Poslovnikom Vlade utvrđena nadležnost Ministarstva finansija da daje prethodno mišljenje o stavu predlagača zakona/strategija da nije potrebno vršiti RIA odnosno da li je RIA koju je sproveo

	predlagač adekvatna; još uvijek ne postoji slična obaveza centralnog kvaliteta javnih rasprava. To dovodi do neujednačene, nedosljedne kontrole sprovođenja standarda javnih rasprava od strane nadležnih institucija i može imati negativan učinak na motivaciju javnosti da učestvuje u javnim raspravama o nacrtima zakonskih akata i strateških dokumenata. Dodatno, Uredba ne omogućava sveobuhvatan pristup izvještavanju o kvalitetu učešća u javnim raspravama te ne propisuje obavezu niti proceduru pripreme godišnjih izvještaja ministarstava odnosno objedinjenog izvještaja o primjeni Uredbe koji priprema Ministarstvo javne uprave. Iako je propisan sadržaj pojedinačnog izvještaja, bilo bi ga dobro proširiti i s drugim podacima koji su relevantni za praćenje kvaliteta učešća zainteresovane javnosti, uključujući i rodnu dimenziju učesnika²⁶, geografsku/regionalnu rasprostranjenost, itd.		
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje izmjene normativnog okvira te jačanje kapaciteta nadležnih institucija o kontroli kvaliteta javnih rasprava, ali i praćenja zadovoljstva korisnika s rezultatima sprovedenih rasprava. Dodatno, mjera podrazumijeva da se unaprijedi izvještavanje o koracima koje je resorno ministarstvo preduzelo da uključi različite društvene kategorije na koje zakon ili strategija može imati uticaj, te da izvještava o broju ženskih organizacija koje su uzele učešće tokom javne rasprave. Takođe, evaluacioni obrasci za učesnike i učesnice će biti standardizovani na način da uključe rodnu pripadnost i ostale socio- demografske karakteristike ispitanika i ispitanica. Obrasci će se popunjavati neposredno nakon održanog centralnog okruglog stola tokom javne rasprave, i online nakon sačinjavanja izvještaja sa javne rasprave.		
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Uvođenje funkcije kontrole kvaliteta sprovedenih javnih rasprava ima nekoliko ciljeva. Prvo, cilj je izmjenama Poslovnika Vlade institucionalizovati funkciju "gate- keeper- a" ili čuvara standarda javnih rasprava. Na taj način će se osigurati da zakonski i politički predlozi ministarstava koji nisu praćeni potrebnim dokazima o usklađenosti s usvojenim zahtjevima za javne rasprave ne dobiju „zeleno svjetlo“ i ne budu upućeni na sjednicu Vlade radi konačnog odobrenja. Drugo, obezbijediće se zajedničko razumijevanje i harmonizovani pristup praćenja primjene standarda javnih rasprava od strane svih resornih ministarstava. Treće, blagovremeno praćenje kvaliteta javnih rasprava, a naročito kvaliteta sadržaja izvještaja o sprovedenim javnim raspravama, može poboljšati ukupni kvalitet angažovanja zainteresovanih strana povećanjem značaja sistematskog prikupljanja i analize podataka i povratnih informacija dobijenih tokom javne rasprave, uključujući pregled prihvaćenih i odbijenih komentara. To će omogućiti efikasniju i dosledniju procjenu uticaja javnih rasprava. Četvrto, efikasan centralni nadzor nad sprovođenjem javnih rasprava dopriniće poboljšanju odgovora institucija na dostavljene inpute što može dovesti do izgradnje povjerenja građana, organizacija civilnog društva i drugih zainteresovanih strana i pokazati stvarni uticaj i koristi procesa javnih rasprava i na kraju, poboljšati veće učešće javnosti u kreiranju politika. Vrlo važna činjenica jeste da će se na temelju sprovedene analize dosad uočenih nedostataka u primjeni Uredbe, formirati odluka o mogućim izmjenama Uredbe.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Jačanje centralne kontrole kvaliteta sprovedenih javnih rasprava je od ključne važnosti za dosljednu primjenu standarda javnih rasprava među javnim institucijama, ali i za motivaciju građana, organizacija civilnog društva i drugih aktera za smisleno učešće u procese kreiranja javnih politika. Bolja kontrola kvalitete će poboljšati i odgovornost javnih institucija u sprovođenju utvrđenih standarda javnih rasprava.		
Dodatne informacije	Ova mjera je komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave 2022-2026., posebno s aktivnosti 5.1.17 (Održavanje obuka za službenike koji rade na pripremi zakona i strategija ostandardima sprovođenja javnih konsultacija u procesu pripreme zakona i strategija) i 5.1.18. (Unapređenje izvještaja o primjeni Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija i sprovođenju javne rasprave u postupku pripreme zakona i strategija). Obuke predviđene mjerama ovog NAP- a usmjerene su primarno na novi program usmjeren na kontrolu kvaliteta javnih rasprava, za razliku od gore pomenutih širih obuka o standardima javnih rasprava koje Uprava za ljudske resurse već sprovodi. Što se tiče izmjena o primjeni Uredbe, ta je aktivnosti komplementarna gore pomenutoj aktivnosti 5.1.18 iz Strategije reforme javne uprave jer stvara preduslove za održivost drugačije metodologije praćenja i izvještavanja o primjeni Uredbe. Dodatno, mjere je kompatibilna sa ciljevima održivog razvoja (Reference za Cilj 16: 'Mir, pravda i snažne institucije' - 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima; 16.7 - Obezbijediti odgovarajuće, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima).		
Budžet	19.000 EUR		
Aktivnosti		Status	Obrazloženje

2.1. Donijeti novi Poslovník Vlade Crne Gore Nosilac: Generalni sekretarijat Vlade (GSV) Indikatori realizacije aktivnosti: - izrađen novi Poslovník Vlade - Poslovníkom Vlade prepoznata nadležnost Ministarstva javne uprave da vrši kontrolu kvaliteta javnih konsultacija sprovedenih u skladu sa važećim propisom u 2023. godini Potrebna finansijska sredstva: 4.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva, direktna podrška SIGMA	➤ aktivnost nije realizovana	GSV je, u skladu sa svojim nadležnostima i u saradnji s Ministarstvom javne uprave (MJU), još u toku 2020. godine započeo aktivnosti na izmjeni Poslovnika Vlade Crne Gore u dijelu definisanja nadležnosti MJU da vrši kontrolu kvaliteta javnih konsultacija. Aktivnosti su intenzivirane tokom 2022, godine, pripremljen je predlog Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Vlade Crne Gore i dobijeno je mišljenje Sekretarijata za zakonodavstvo o usklađenosti navedenih izmjena sa važećim propisima. Međutim, nakon konsultacija s MJU, Poslovník nije izmijenjen jer je neophodno ispuniti predušlove za punu implementaciju odredbi definisanih predlogom Odluke.
2.2. Sprovesti analizu dosadašnje primjene Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, s preporukama za izmjene i dopune radi uklanjanja uočenih nedostataka Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa Indikator realizacije aktivnosti: - pripremljena analiza s preporukama za moguće izmjene i dopune Uredbe Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Urađeni su Izvještaji o primjeni Uredbe za 2021. i 2022. godinu
2.3. Održati obuke o centralnoj kontroli kvaliteta javnih rasprava za sve organe državne uprave Nosilac: Uprava za ljudske resurse u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost u javnoj upravi Indikator realizacije aktivnosti: - Razvijen novi program obuka o kontroli kvaliteta javnih rasprava - Održane dvije obuke u 2023. godini (Obučeno 30 službenika) - Održane tri obuke u 2024. godini (Obučeno 45 službenika) Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Nosilac aktivnosti je uslijed umanjanih ljudskih kapaciteta bio usmjeren na realizaciju aktivnosti koje se tiču ispunjavanja zakonom predviđenih obaveza a odnose se na stručno osposobljavanje i usavršavanje. Aktivnosti predviđene za realizaciju u 2023. godini, će biti započete tokom 2024. godine.

2.4. Sprovesti redovne godišnje ankete učesnika javnih rasprava radi ispitivanja njihovog zadovoljstva organizacijom, inkluzivnošću i rezultatima javnih rasprava Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost u javnoj upravi Indikator realizacije aktivnosti: - sprovedeno istraživanje u 2023. godini - sprovedeno istraživanje u 2024. godini - izrađeni evaluacioni obrasci za učesnike i učesnice javnih rasprava na način da se mjeri zadovoljstvo kvalitetom javnih rasprava, ali i da uključe rodnu pripadnost i ostale socio-demografske karakteristike ispitanika i ispitanica. Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Aktivnost nije realizovana. Urađen je Izvještaj o primjeni Uredbe, sprovedene su obuke državnih službenika, ali proces anketiranja učesnika nije sproveden. U odnosu na realizaciju ove aktivnosti treba ukazati na nalaze iz Izvještaja koji pokazuju da najveći broj učesnika javne rasprave dolazi iz sistema državne uprave, dok je minimalan broj građana.
--	-------------------------------------	--

Kontakt podaci	
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Nina Blažić, Ministarstvo javne uprave Ana Gojković, Ministarstvo javne uprave Ranko Andrijašević
Pozicija i naziv jedinice	Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave
Email i telefon	nina.blazic@mju.gov.me ana.gojkovic@mju.gov.me ranko.andrijasevic@gs.gov.me
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	

3. Bolje informisanje i edukacija javnosti o mogućnostima učešća u kreiranju javnih politika

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave Skupština Crne Gore
Opis mjere	
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljnog interesa građana za učešće u javnim raspravama o nacrtima zakonskih akata i strategija te za korišćenje e-mehanizama koji su im na raspolaganju za pokretanje zakonodavnih inicijativa, što može ukazivati na nizak nivo informisanosti o postojećim mogućnostima učešća, nedostatak praktičnih znanja i vještina za smisleno uključivanje u postupke odlučivanja kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou, ali i nedostatak povjerenja u rad institucija i smislenost procesa uključivanja. Mjera takođe odgovara na problem nedovoljnih mogućnosti za praktično učenje mladih, posebno studenata, o kreiranju javnih politika i još uvijek neiskorišćen potencijal saradnje akademske zajednice i nevladinih organizacija u promovisanju participacije mladih. Rezultati istraživanja Balkan Barometra za 2022.²⁷ o stavovima javnosti u Crnoj Gori o učešću u postupcima odlučivanja pokazuju da 15% građana smatra da nikako ne može uticati na odluke Vlade, njih 31% ne želi izražavati svoje mišljenje u javnosti, a 21% ih nije uopšte briga za uključivanje u procese odlučivanja. Prema istom istraživanju, na pitanje jesu li ikad učinili bilo šta kako bi uticali na odluke Vlade, samo 3% građana je uzelo učešće u javnim raspravama, 6% ih je ostavilo komentare na društvenim mrežama, njih je 15% učestvovalo u demonstracijama, dok 33% o odlukama Vlade raspravlja samo s prijateljima, a čak 39% ih nikada nije raspravljalo o tome. Konačno, čak 60% građana Crne Gore, prema istraživanju Balkan Barometra 2022, nema povjerenja u Vladu. Kada govorimo o specifičnim izazovima učešća mladih, u istraživanju UNDP- a identifikovana je nedovoljna informisanost i nezainteresovanost mladih, što ukazuje na potrebu za znatno većim obuhvatom mladih prilikom kreiranja strateških dokumenata i planova koji se tiču te ciljne populacije, ali i na potrebu za sprovođenjem aktivnosti koje kao cilj treba da motiviraju mlade za proaktivniji pristup. U tom kontekstu, prepoznata je i nedovoljna iskorišćenost savremenijih i primamljivijih kanala distribucije informacija, poput društvenih mreža i aplikacija putem kojih bi se mladi mogli efikasnije informisati o politikama, pozivima, savjetima i raznim pitanjima koja se odnose na mlade u različitim oblastima²⁸.

Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje niz aktivnosti i inicijativa kojima bi se trebala povećati informisanost javnosti te unaprijediti znanja i vještine građana o mogućnostima učešća u odlučivanju o javnim politikama.
Na koji način mjera doprinosi rješavanju identifikovanog javnog problema?	Mjera planira nekoliko komplementarnih aktivnosti: sprovođenje nacionalne kampanje o mogućnostima učešća javnosti (e-participacija, e-peticije i ostali oblici učešća) s uključenim političarima i influenserima, radionice o građanskom aktivizmu i mogućnostima učešća građana u procesima odlučivanja za građane, kao i formiranje tima za studente radi praktičnog istraživanja problema koji se mogu pretvoriti u nove javne politike, uz uključivanje i saradnju univerziteta, NVO i istraživačkih centara. Očekuje se da bi sve to moglo doprinjeti boljem informisanju javnosti i većoj motivaciji, posebno mladih, za učešće u kreiranju javnih politika.
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Proaktivna promocija mogućnosti učešća javnosti u rasprave o nacrtima zakonskih akata i strategija može, uz druge mjere, dati važan podsticaj građanima, organizacijama civilnog društva i ostalim akterima da se uključe u raspravu o pitanjima od javnog interesa. Jačanjem aktivnog učešća građana daje se i doprinos jačanju odgovornosti javnih institucija u kreiranju i sprovođenju javnih politika.
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave 2022-2026., posebno u odnosu na promovisanje brže komunikacije građana i uprave te širenje dobre prakse učešća javnosti u procesu kreiranja politika, sa posebnim fokusom na konsultacije u početnim fazama izrade dokumenata. Ministarstvo sporta i mladih priprema novu Strategiju za mlade 2023-2027. kojom će biti definisane mjere, aktivnosti i preporuke koje se odnose na građansko obrazovanje a koje će biti realizovane u saradnji sa Ministarstvom prosvjete. Dodatno, mjera je kompatibilna sa ciljevima održivog razvoja (Cilj 16: 'Mir, pravda i snažne institucije' te zadaci 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima; 16.7 - Obezbijediti odgovarajuće, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima).

Budžet	31.000 EUR		
Aktivnosti	Status	Obrazloženje	
3.1 Sprovesti nacionalnu kampanju o mogućnostima učešća javnosti (e-participacija i ostali oblici učešća) Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave, Direktorat za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e- servise, Direkcija za strateško planiranje u javnoj upravi i praćenje implementacijestrategijskih dokumenata, PR služba ministarstva Indikatori realizacije aktivnosti: - Izrađen Plan i dizajn kampanje u 2023. godini - Sprovedena kampanja u 2024. godini - Step en ostvarenosti indikatora iz Plana kampanje Potrebna finansijska sredstva: 10.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana		
3.2. Održati radionice o građanskom aktivizmu i mogućnostima učešća građana u procesima odlučivanja za građane Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave, Ministarstvo prosvjete, Uprava za ljudske resurse, UCG, u saradnji sa NVO Indikatori realizacije aktivnosti: - Kreiran plan radionica u 2023. godini - Online predavanje dostupno na platformi za e-učenje - Online predavanje dostupno na stranici Vlade CG - Broj pregleda predavanja - Održane dvije radionice za učenike, studente i mlade u 2023. godini - Realizovane tri radionice za učenike, studente i mlade u 2024. godini - Broj polaznika radionica Potrebna finansijska sredstva: 4.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Nosilac aktivnosti je uslijed umanjenih ljudskih kapaciteta bio usmjeren na realizaciju aktivnosti koje su se tiču ispunjavanja zakonom predviđenih obaveza a odnose se na stručno osposobljavanje i usavršavanje. Aktivnosti predviđene za realizaciju u 2023. godini, će biti započete tokom 2024. godine.	

3.3. Formirati hub za studente radi praktičnog istraživanja problema koji se mogu pretvoriti u nove javne politike, uz uključivanje i saradnju univerziteta, NVO i istraživačkih centara Nosilac: Generalni sekretariat Vlade, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja Indikator realizacije aktivnosti - održane dvije praktične radionice za studente u 2023. godini, uz učešće i saradnju NVO i univerziteta - održane dvije praktične radionice za studente u 2024. godine, uz učešće i saradnju NVO i univerziteta Potrebna finansijska sredstva: 6.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	
3.4. Izraditi Izvještaj o uključenosti privrede u proces izrade zakona Nosilac: Savjet za konkurentnost/Sekretarijat Savjeta za konkurentnost Indikator realizacije aktivnosti - sprovedene redovne ankete među organima javne uprave i privrednim udruženjima - polugodišnji i godišnji izvještaji za 2023. i 2024. godine usvojeni na Savjetu za konkurentnost i javno objavljeni Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: donatorska sredstva	➤ aktivnost realizovana	Izvještaj o uključenosti privatnog sektora u process izrade zakona je izrađen i objavljen na web stranici Sekretarijata. Istom možete pristupiti putem linka Izvještaj o uključenosti privatnog sektora u proces izrade zakona Napominjemo da Sekretarijat polugodišnje prikuplja podatke, i priprema navedeni izvještaj. Svi do sada izrađeni izvještaji su dostupni na sajtu, u dijelu Publikacije.
3.5. Sprovesti informativnu kampanju kroz rad Savjeta za konkurentnost o mogućnostima učešća privatnog sektora u proces kreiranja politika Nosilac: Savjet za konkurentnost/Sekretarijat Savjeta za konkurentnost Indikator realizacije aktivnosti - sprovedena kampanja u saradnji sa privrednim udruženjima Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost realizovana	SCC kroz platformu Savjeta za konkurentnost u kontinuitetu promoviše ovu temu, pa je s tim u vezi na 20. sjednici Savjeta za konkurentnost, održanoj 02. juna, donijet zaključak koji je glasio: Zadužuje se Sekretarijat Savjeta za konkurentnost da informiše sva ministarstva o potrebi blagovremenog uključivanja članova Savjeta za konkurentnost, predstavnika udruženja, u proces izrade zakona koji imaju uticaj na poslovni ambijent. Blagovremeno uključivanje članova Savjeta za konkurentnost, predstavnika udruženja, obezbjeđuje identifikaciju ključnih problema sa kojima se suočavaju privrednici u realnom vremenu, identifikaciju potencijalnih negativnih posljedica na privredu, te dobijanje predloga rješenja koja će unaprijediti poslovno okruženje. Članovi Savjeta, predstavnici udruženja su: Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavca Crne Gore, Savjet stranih

		investitora, Američka privredna komora, Montenegro biznis alijansa, Asocijacija menadžera Crne Gore, Asocijacija poslovnih žena Crne Gore, Udruženje preduzenica Crne Gore, Unija mladih preduzetnika Crne Gore, Udruženje pravnika Crne Gore, Shodno navedenom, SCC je poslao navedeni zaključak svim ministarstvima.
3.6. Sprovesti kampanju informisanja javnosti o mogućnostima učešća u procesu donošenja odluka putem platforme „Skupština Crne Gore e-peticije“ Nosilac: Skupština Crne Gore Indikator realizacije aktivnosti - sprovedena kampanja u skladu sa ciljevima Komunikacione strategije Potrebna finansijska sredstva: 3.000EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost realizovana	U cilju postizanja veće vidljivosti platforme E-peticije, a u skladu sa ciljevima Komunikacione strategije za promociju elektronskih peticija, Služba Skupštine kontinuirano sprovodi aktivnosti informisanja javnosti o mogućnostima korišćenja ovog mehanizma objavljivanjem promotivnog materijala na skupštinskom sajtu i zvaničnim nalogima Skupštine na društvenim mrežama (Facebook, Instagram, Twitter). Dodatno, pripremljen je i poseban promotivni video koji se emituje na Parlamentarnom kanalu, a koji je, uz prateći materijal, dostavljen svim medijima koji prate skupštinske aktivnosti. Takođe, pripremljene su informativne brošure koje se distribuiraju na događajima koje organizuje Skupština.
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ana Gojković, Ministarstvo javne uprave Almedina Vukić, Generalni sekretarijat Vlade Marija Šuković, Sekretarijat Savjeta za konkurentnost Jovana Kovačević, Služba Skupštine Crne Gore	
Pozicija i naziv jedinice		
Email i telefon	ana.gojkovic@mju.gov.me almedina.vukic@gsv.gov.me marija.sukovic@scc.org.me jovana.kovacevic@skupstina.me	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije (omladinski centri i organizacije, ženske nevladine organizacije, organizacije koje se bave ljudskim pravima posebno ranjivih grupa, itd.)	

4. Podstaći učešće mladih u sprovođenju zelenih politika

Datum početka i završetka mjere: Februar 2023 – Jun 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizmaMinistarstvo sporta i mladih
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem koji se odnosi na prilično slabo učešće mladih u kreiranju javnih politika, a posebno u važnoj oblasti zelenih politika, zaštite životne sredine i borbi protiv klimatskih promjena. Premda postoji osnovni institucionalni i normativni okvir za podršku učešću mladih u donošenje odluka, rezultati sprovođenja omladinskih politika su još skromni ili nepoznati, što se može pripisati odsustvu holističkog pristupa koji bi omogućio efikasniju međusektorsku saradnju i koordinaciju (i na nacionalnom i na lokalnom nivou) i koji bi omogućio sinhronizaciju napora različitih aktera u ovoj oblasti. Nova Nacionalna strategija za mlade 2022-2026. je još uvijek u postupku izrade. Istraživanje UNDP- a o lokalnim politikama i potrebama mladih u 15 lokalnih samouprava pokazalo je da više od 90% ispitanih mladih nikada nije uzelo učešće u aktivnostima lokalnih NVO i omladinskih klubova.²⁹ Uloga omladinskih centara, koji su formirani u lokalnim samoupravama u sklopu prethodnih strategija u ovoj oblasti, prema učesnicima javne rasprave³⁰ o nacrtu ovog Akcionog plana, nijesu jasno definisane. Ovi centri su u nacionalnoj i lokalnim strategijama za mlade prepoznati kao jedan od mehanizama sprovođenja omladinske politike, omladinskog rada koji doprinosi jačanju ličnih, društvenih i profesionalnih kapaciteta mladih. Međutim, ovaj potencijal nije iskorišćen i treba da bude unaprijeđen kroz sprovođenje mjera u partnerstvu sa ovim centrima i jačanje njihove uloge. EU za mlade 2019-2027. želi se ojačati demokratsko učešće i autonomiju mladih, kao i obezbijediti posvećene prostore za mlade u svim oblastima društva. Kao poseban cilj pomenute EU Strategije za mlade ističe se „Održiva zelena Evropa“ kojim se želi postići društvo u kojem su svi mladi ljudi ekološki aktivni, obrazovani i sposobni da promijene svoj svakodnevni život. Na nacionalnom nivou, u Nacionalnoj strategiji u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine se podstiče važnost bolje informisanosti i uključivanja mladih u borbu protiv klimatskih promjena i zaštitu životne sredine.
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje niz aktivnosti kojima se želi podstaknuti veći aktivizam i učešće mladih u zelenim politikama.
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Izradom online interaktivnog vodiča za osnaživanjem mladih u borbi protiv klimatskih promjena, online informatora za mlade o zaštiti životne sredine, sprovođenjem istraživanja sa mladima o njihovom aktivizmu u ekološkim inicijativama/akcijama, želi se u sinergiji Ministarstva ekologije i Ministarstva sporta i mladih kao i nevladinih organizacija podstaći veći interes mladih za zelene politike te učešće u raznim inicijativama koje doprinose kreiranju i sprovođenju zelenih politika uCrnoj Gori. Dodatno, organizacijom radionica sa mladima o primjeni zelenih politika na lokalnom nivoupodstiče se razvoj vještina koje mladi mogu iskoristiti u svojoj neposrednoj okolini– radu lokalnih samouprava u sferi zaštite životne sredine, npr. kako uočiti i dokumentovati neispunjavanje obaveze od strane istih, i na koji način ih pozvati na odgovornost. Samim tim, kroz radionice i praktični rad se približavaju administrativni procesi mladima koji dobijaju mogućnost da utiču na javne politike i njihovu primjenu.
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Veće učešće mladih u zelenim politikama direktno je relevantno za vrijednosti participacije javnosti i jačanja odgovornosti vlasti u kreiranju i upravljanju javnim politikama.
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Nacionalne strategije u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine. Novom Strategijom za mlade 2023-2027. klimatske promjene i očuvanje životne sredine biće takođe prepoznate kao oblasti u okviru kojih mladi treba više da se uključuju i doprinose rješavanju problema klimatskih promjena i očuvanja životne sredine. Implementacija ove mjere bi trebala dati doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja, a posebno cilja 13 (klimatske akcije) te cilja 16 (Mir, pravda i snažne institucije) i povezanih zadataka 16.6 – izgradnja djelotvornih, odgovornih i transparentnih institucija te 16.7- obezbjeđivanje odgovornog, inkluzivnog, participatornog i reprezentativnog odlučivanja. Ovi su napori komplementarni i ispunjavanju obaveza iz pregovora o pristupanju za poglavlje 27 (životna sredina i klimatske promjene).

Budžet	12.000 EUR
--------	------------

Aktivnosti	Status	Obrazloženje
4.1. Izraditi Vodič za osnaživanje mladih u borbi protiv klimatskih promjena Nosilac: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, u saradnji sa Ministarstvom sporta i mladih Indikator za reaizaciju aktivnosti: - Izrađen Vodič i online izdanje dostupno na web stranicama ODU i stranicama LS u 2023. godini Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Ministarstvo sporta i mladih u skladu sa opisom poslova iz Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave vrši poslove iz domena sporta i mladih i može biti samo saradnik na projektima borbe protiv klimatskih promjena.
4.2 Izraditi Informator za mlade o zaštiti životne sredine Nosilac: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, u saradnji sa Ministarstvom sporta i mladih Indikator za realizaciju aktivnosti: - Izrađen Informator i online izdanje dostupno na web stranicama ODU i stranicama LS u 2024. godini Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Ministarstvo ekologije je izradilo Vodič za djecu i mlade - upoznavanje sa osnovnim principima praćenja i očuvanja kvaliteta vazduha. Vodič nije objavljen jer se očekuje podrška kancelarije UNICEF-a. Saradnja Ministarstva sporta i mladih je uslovljena inicijativom nadležnog ministarstva za oblast ekologije.
4.4. Organizovati radionice sa mladima o uključivanju u izradu i primjenu ekoloških politika na lokalnom nivou. Nosilac: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo sporta i mladih Indikator za realizaciju aktivnosti: - Sprovedene dvije radionice s mladima u 2023. i dvije u 2024. (u saradnji sa NVO, omladinskim centrima, JLS) Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	U saradnji sa ministarstvom nadležnim za izradu i primjenu ekoloških politika Ministarstvo sporta i mladih je spremno organizovati radionice sa mladima na lokalnom nivou.

Kontakt podaci	
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ana Manović, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Savo Rašović, Ministarstvo sporta i mladih
Pozicija i naziv jedinice	Sekretar Ministarstva sporta i mladih
Email i telefon	ana.manovic@mepg.gov.me
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije, omladinski centri

2.2. OTVORENI PODACI I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

5. Promocija i unapređenje politike i prakse otvorenih podataka

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave		
	Opis mjere		
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljne vidljivosti portala otvorenih podataka, slabe promocije dobrih praksi, objave i ponovnog korišćenja otvorenih podataka u posjedu organa vlasti (uključujući i mašinski čitljive podatke), kao i neodgovarajućeg planiranja objave otvorenih podataka od strane organa državne uprave. Portal otvorenih podataka: https://data.gov.me/ prvi put u Crnoj Gori uspostavljen je 2018. godine i predstavlja centralno mjesto za objavljivanje informacija u posjedu javne uprave i omogućava lako pretraživanje podataka u otvorenom, odnosno mašinski čitljivom formatu. Na Portalu otvorenih podataka https://data.gov.me/ u junu 2022. bilo je ukupno 146 data setova, objavljenih od strane 20 institucija iz 15 različitih tematskih oblasti, a ti otvoreni podaci sa crnogorskog nacionalnog portala od juna 2020. godine su dostupni na evropskom portalu otvorenih podataka https://www.europeandataportal.eu/en. Bez obzira na ostvareni napredak zadnjih godina, još uvijek mali broj institucija objavljuje data setove na portalu otvorenih podataka. Najveći dio zaposlenih u javnoj upravi nije upoznati s konceptom otvorenih podataka i ponovne upotrebe već dostupnih/publikovanih podataka, kao niti s važnošću proaktivnog objavljivanja podataka, kako je to utvrđeno u Zakonu o SPI. Potrebna je dodatna promocija korišćenja portala otvorenih podataka i objavljivanja skupova podatakavisoke vrijednosti, u skladu s očekivanjima evropske Direktive o otvorenim podacima.		
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje niz aktivnosti kojima se želi podstaći veće korištenje portala otvorenih podataka od strane svih organa državne uprave– od izrade vizuala i promo videa o portalu otvorenih podataka koji bi bio dostupan na web stranicama svih organa državne uprave.		
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se promotivnim aktivnostima i kampanjama u cilju podizanja svijesti i širenja inicijative o otvaranju podataka u posjedu javne uprave, kao i boljim planiranjem objave otvorenih podataka, postignuti veća transparentnost organa, korišćenje i ponovna upotreba istih podataka, dodjela godišnje nagrade za najbolje inicijative/projekte otvorenih podataka, kao i uvođenja godišnjih planova objava otvorenih podataka i praćenja učestalosti ažuriranja objavljenih podataka.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i jačanja odgovornosti vlasti u kreiranju i upravljanju javnim politikama.		
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Nacionalne strategije reforme javne uprave 2022-2026., pogotovo sa Strateškim prioritetom 4. Transparentna i otvorena javna uprava i povezanimoperativnim ciljem 4.3. Unapređenje ponovne upotrebe informacija i povećanje dostupnosti otvorenih podataka. Potrebno je dodatno unaprijediti koordinaciju u ovoj oblasti u radu Operativnog tima za spovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu, Savjeta za otvorene podatke kao i Savjeta za reformu javne uprave kao radnih tijela Vlade koji se u sklopu svoje nadležnosti bave politikom otvorenih podataka. Mjera je kompatibilna sa ciljevima održivog razvoja (Cilj 16: ‘Mir, pravda i snažneinstitucije’, posebno sa zadatkom 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima), kao i zadatkom 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima		
Budžet	33.000 EUR		
Aktivnosti	Status		Obrazloženje

5.1.Promovisati pristup portalu otvorenih podataka na webu svih državnih organa i JLS Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javneuprave Indikator realizacije aktivnosti: - Izrađen vizual i promo video o portalu otvorenih podataka i dostupan na svim web prezentacijama ODU i LS Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Portal otvorenih podataka je implementiran kroz projekat "eUsluge I digitalna infrastruktura kao mjera odgovora na COVID19", u skladu sa procedurama koje su definisane od strane UNDPa. Uzimajući u obzir da je Portal otvorenih podataka implementiran u decembru 2024.godine i da ranije nisu stvoreni uslovi za objavljivanje skupova podataka, navedena aktivnost nije realizovana u definisanom periodu. U narednom periodu neophodno je obezbjediti kontinuirano podizanje svijesti kroz edukacije i radionice za imenovane administratore iz javne uprave o značaju otvorenih podataka, a u cilju povećanja kvaliteta i kvantiteta otvorenih skupova na portal OPEN DATA
5.3.. Utvrditi obaveznost donošenja godišnjih planova objave otvorenih podataka i obaveznost izvještavanja Vladi o realizaciji tih planova Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave, Direktorat za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e-service; Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Indikator realizacije aktivnosti: - izmijenjeni Zakon o SPI sadrži obavezu donošenja godišnjih planovaotvorenih podataka i izvještavanja Vlade o realizaciji tih planova Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ Realizovano	
5.5. Sprovoditi redovne konsultacije s građanima, privredom i ostalim zainteresovanim akterima o potrebi objavljivanje novih setova podataka od velikog značaja Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost u javnojupravi Indikatori za realizaciju aktivnosti: - organizovani Dani otvorenih podataka za zainteresovanu javnost u 2023. godini i 2024. godini - sprovedene ciljane konsultacije sa određenim grupama stanovništva kako bi se utvrdile potrebe za objavljivanjem novih setova podataka od velikog značaja, uključujući biznis zajednicu, ženske organizacije, omadinske organizacije, organizacije koje predstavljaju osobe sa invaliditetom i druge kategorije stanovništva. Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ Realizovano	

5.6. Pokretanje čvorišta otvorenih podataka (Open Data Hub) koje podrazumijeva otvoreno članstvo predstavnika javne uprave, privrede, NVO, naučno- obrazovne akademske zajednice, sa misijom unapređenja ekosistema otvorenih podataka i promocije ponovnog korištenje setova podataka na portalu Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost u javnoj upravi u saradnji sa Savjetom za upravljanje otvorenim podacima Indikator za realizaciju aktivnosti: - sprovedene konsultacije o konceptu rada Open Data Hub- a - formiran Hub u 2023. godini - broj članova Hub-a - urađen plan rada u 2023. godini - održan prvi sastanak i prezentacija plana rada Hub- a u 2023. Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	Uzimajući u obzir da je Portal otvorenih podataka implementiran u decembru 2024.godine i da ranije nisu stvoreni uslovi za objavljivanje skupova podataka, navedena aktivnost nije realizovana u definisanom periodu.
Kontakt podaci			
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ministarstvo javne uprave Ljiljana Novović		
Pozicija i naziv jedinice	Direktorat za inovacije i otvorenost javne uprave		
Email i telefon	ljiljana.novovic@mju.gov.me		
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Start up zajednica, i ostali članovi biznis zajednice, nevladine organizacije, uključujući ženske organizacije, omadinske organizacije, organizacije koje predstavljaju osobe sa invaliditetom i druge kategorije stanovništva.		

6. Unaprijediti participativni monitoring kvaliteta sprovođenja Zakona o slobodnom pristupu informacijama

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedosljedne primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama među organima državne uprave. Članom 43 Zakona o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 44/12 i 30/17) definisana je obaveza Savjeta Agencije da jednom godišnje podnese Skupštini Crne Gore izvještaj o stanju u oblasti pristupa informacijama ³¹ . Pored ove obaveze, Savjet Agencije je dužan da podnese izvještaj Skupštini uvijek kad to Skupština zatraži. S obzirom na ove zakonom definisane obaveze, Skupštini Crne Gore se podnosi Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama jednom godišnje. Još uvijek nije dovoljno razvijena praksa otvorenog dijaloga s organizacijama civilnog društva o sadržaju godišnjih izvještaja o stanju u oblasti pristupa informacijama. Kvalitet praćenja i izvještavanja o tome koliko se javne institucije pridržavaju standarda pristupa informacijama ima važan uticaj na povjerenje javnosti u rad institucija, ali i na jačanje odgovornosti institucija.
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje niz aktivnosti kojima se želi podstaknuti veća participativnost i otvorenost procesa monitoringa i izvještavanja o sprovođenju standarda o slobodnom pristupu informacijama od strane nadležnih organa vlasti.
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se dodatnim konsultacijama s javnošću o sadržaju godišnjih izvještaja o stanju u oblasti pristupa informacijama, ali i proširenjem informacija o raznim izazovima u primjeni Zakona o SPI (uključujući i primjenu sankcija/kaznenih politika) doprinjeti većem kvalitetu monitoringa i izvještavanja o stanju u ovoj oblasti, a konačno i boljem poštovanju utvrđenih standarda od strane svih organa vlasti.
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i jačanja odgovornosti vlasti u kreiranju i upravljanju javnim politikama.
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Nacionalne strategije reforme javne uprave 2022-2026., pogotovo sa Strateškim prioritetom 4. Transparentna i otvorena javna uprava i povezanim operativnim ciljem 4.1. Unapređenje funkcionisanja i kapaciteta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i generalno sistema pravne zaštite u oblasti SPI, kao i operativnim ciljem 4.2. Unapređenje primjene Zakona o SPI od strane organa vlasti radi obezbjeđenja adekvatnog ostvarivanja prava na pristup informacijama i davanje pristupa informacijama u skladu sa institucionalnim pravnim okvirom i jačanje svijesti i razvijanje vještina korisnika Zakona o SPI. Potrebno je dodatno unaprijediti koordinaciju u ovoj oblasti u radu Operativnog tima za spovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu, Savjeta za upravljanje otvorenim podacima, Savjeta za reformu javne uprave te Savjeta za slobodu pristupa informacijama (aktivnost 4.1.5. Strategije reforme javne uprave), kao radnih tijela Vlade koji se u sklopu svoje nadležnosti bave različitim aspektima slobodnog pristupa informacijama. Implementacijom ove mjere daje se doprinos i realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: 'Mir, pravda i snažne institucije', te zadataka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, i 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima. inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu, Savjeta za upravljanje otvorenim podacima, Savjeta za reformu javne uprave te Savjeta za slobodu pristupa informacijama (aktivnost 4.1.5. Strategije reforme javne uprave), kao radnih tijela Vlade koji se u sklopu svoje nadležnosti bave različitim aspektima slobodnog pristupa informacijama. Implementacijom ove mjere daje se doprinos i realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: 'Mir, pravda i snažne institucije', te zadataka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, i 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.
Budžet	7.000 EUR

Aktivnosti	Status	Obrazloženje
6.1. Održati godišnje konsultacije s javnošću o sadržaju godišnjeg izvještaja o slobodnom pristupu informacijama Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa; Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Indikator realizacije aktivnosti: - održane konsultacije i rasprava s javnošću o Nacrtu godišnjeg izvještaja o slobodnom pristupu informacijama u 2023. i 2024. godini Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ Realizovano	
6.2. Izraditi preporuke za podizanje kvaliteta i opsega godišnjeg izvještaja o sprovođenju Zakona Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Indikator realizacije aktivnosti: - izrađene preporuke - proširen opseg podataka sadržanih u godišnjem izvještaju Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ DJELIMICNO realizovana	
6.3. Sačiniti informaciju o sprovođenju kaznene politike u primjeni Zakona o SPI Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa Indikator realizacije aktivnosti: - izrađena informacija - informacija predstavljena javnosti i raspravljena na sjednici nadležnog savjetodavnog tijela Vlade Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama do sada, u okviru svojih nadležnosti, nije izradjivala zasebnu informaciju o sprovođenju kaznene politike u primjeni Zakona o SPI
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ministarstvo javne uprave Tatjana Radović	
Pozicija i naziv jedinice	Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa	
Email i telefon	tatjana.radovic@mju.gov.me	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama	
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije	

7. Povećati dostupnost podataka o radu Vlade i vladinih tijela

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023– Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Generalni sekretarijat Vlade
------------------------------------	------------------------------

	Opis mjere		
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljnog opsega podataka o radu Vlade, kao i neodgovarajućeg formata objave postojećih podataka o postupcima odlučivanja odnosno pripreme odluka Vlade. Na različite aspekte tog problema upozoreno je za vrijeme javnog konsultovanja povodom izrade ovog NAP- a. Prije svega, problem neobjavljivanja potpunog dnevnog reda sjednica Vlade odnosi se na slučajeve kada se na sjednici Vlade raspravlja o materijalu koji je označen određenim stepenom tajnosti gdje postoji potreba navesti da je tema bila na dnevnom redu sjednice, uz napomenu o tačnom stepenu tajnosti. Slična praksa već postoji u drugim državama gdje se javnost upoznaje barem sa dnevnim redom zatvorenih sjednica Vlade i oznakom stepena tajnosti pojedinih akata. Dodatni problem se odnosi na neobjavljivanje materijala o kojima je odlučeno bez održavanja sjednice – npr. prijedlozi zakona, odluke, informacije, zaključci, ali i o kadrovskim rješenjima, te posebno onim vrstama materijala za koje ne postoji obaveza objavljivanja u Službenom listu. Pored toga, prepoznat je i problem nedovoljne dostupnosti podataka o radu vladinih stalnih ili privremenih radnih tijela odnosno savjetodavnih tijela koji utiču na sadržaj odluka Vlade. Osim toga, značajno je istaći da se ne vodi rodnozasnovana statistika o strukturi Vlade i stalnih ili privremenih radnih i savjetodavnih tijela Vlade, što otežava praćenje nivoa učešća manje zastupljenog pola u donošenju odluka.		
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje niz aktivnosti kojima se omogućuje da građani budu bolje obaviješteni o radu Vlade i imaju pristup ključnim materijalima koji su na dnevnom redu Vlade, bez obzira na format sjednice, uz povećanje transparentnosti kroz objavljivanje osnovnih informacija o radu Vladinih radnih i savjetodavnih tijela.		
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se objavljivanje cjelovitog dnevnog reda sjednica Vlade, objavljivanje materijala sa sjednica Vlade u čitljivom formatu, objavljivanje materijala o kojima je odlučeno bez održavanja sjednice, kao i objavljivanje podataka o radu vladinih radnih i savjetodavnih tijela doprinjeti još većoj transparentnosti u radu Vlade te povećati povjerenje u rad Vlade.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i jačanja odgovornosti vlasti u kreiranju i upravljanju javnim politikama.		
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Nacionalne strategije reforme javne uprave 2022-2026., pogotovo sa Strateškim prioritetom 4. Transparentna i otvorena javna uprava i povezanim operativnim ciljem 4.3. Unapređenje ponovne upotrebe informacija i povećanje dostupnosti otvorenih podataka. Sprovedenjem ove mjere daje se doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: 'Mir, pravda i snažne institucije', te zadataka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, i 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.		
Budžet	5.000 EUR		
Aktivnosti		Status	Obrazloženje
7.1. Izmjena Odluke o objavljivanju materijala sa sjednice Vlade Nosilac: Generalni sekretarijat Vlade Indikatori za realizaciju aktivnosti: - izmijenjena Odluka Potrebna finansijska sredstva: /		➤ aktivnost nije realizovana	Iako je u praksi transparentnost Vlade značajno povećana, posebno u pogledu otvorenosti sjednica Vlade, objavljivanja materijala sa sjednica Vlade, dnevnog reda, informacija o radu radnih tijela itd, sama Odluka nije formalno izmijenjena. U ovom dijelu se očekivalo usvajanje Zakona o Vladi kako bi odluka bila usklađena s njime, kao aktom više pravne snage.

7.2. Objavljivanja potpunog dnevnog reda sjednica Vlade Nosilac: Generalni sekretarijat Vlade Indikatori za realizaciju aktivnosti: - udio objavljenih potpunih dnevnih redova sjednica Vlade, uključujući i tačke sa zatvorenih sjednica sa oznakom stepena tajnosti pojedinih akata, u odnosu na ukupan broj održanih sjednica Vlade - usvojene odredbe Zakona o Vladi koje propisuju da se na internet stranici Vlade objavljuju: 1) potpun dnevni red sjednica Vlade, uključujući i nazive (oznake) materijala koji su označeni stepenom tajnosti; 2) materijali koji su predloženi za svaku tačku dnevnog reda sjednice, osim onih označenih odgovarajućim stepenom tajnosti; 3) materijali i odluke koje je Vlada donijela na telefonskoj sjednici; 4) zapisnici sa sjednica Vlade. Potrebna finansijska sredstva: /	➤ aktivnost realizovana	Potpuni dnevni red sjednica Vlade se objavljuje na internet stranici Vlade. Preciznije, upotpunjeni dnevni redovi sa sjednica Vlade objavljuju se počev od 51. sjednice Vlade, odnosno od 4. maja 2023. godine (u mandatu 43. Vlade Crne Gore održana je 71 redovna sjednica Vlade). Od 2022, sjednice Vlade su otvorene, a nakon svake od njih, uključujući i tzv. telefonske sjednice, se objavljuju i materijali uz tačke dnevnog reda, kao i verifikovani zaključci sa održanih sjednica. U dijelu objavljivanja tačaka sa oznakom stepena tajnosti pojedinih akata, objavljuje se naziv tačaka koje su označene stepenom tajnosti „interno“. Imajući u vidu postojeće odredbe Zakona o tajnosti podataka, nije moguće objaviti tačke dnevnog reda koje su označene višim stepenom tajnosti.
7.3. Objavljivanje materijala sa sjednica Vlade u čitljivom formatu Nosilac: Generalni sekretarijat Vlade Indikatori za realizaciju aktivnosti: - procenat materijala sa sjednica Vlade objavljen u čitljivom formatu Potrebna finansijska sredstva: /	➤ aktivnost nije realizovana	Materijali sa sjednica Vlade se objavljuju, ali njihov kvalitet i čitljivost u značajnoj mjeri zavise od organa uprave koji dostavljaju materijale. U tom kontekstu bi trebalo staviti fokus na dosljednu primjenu zakonskih propisa, Zakona o elektronskoj upravi i Zakona o elektronskom dokumentu, kako bi materijali bili objavljeni u formatu koji je čitljiv.
7.4. Objavljivanje materijala o kojima je odlučeno bez održavanja sjednice Vlade Nosilac: Generalni sekretarijat Vlade Indikatori za realizaciju aktivnosti: - procenat objavljenih materijala o kojima je odlučeno bez održavanja sjednice Vlade Potrebna finansijska sredstva: /	➤ aktivnost realizovana	Materijali sa svih sjednica Vlade, uključujući i telefonske, se redovno objavljuju, u prosjeku 40 minuta nakon održavanja sjednice.

7.5. Objavljivanje podataka o radu Vladinih radnih tijela Nosilac: Generalni sekretarijat Vlade Indikatori za realizaciju aktivnosti: Procenat objavljenih podataka o radu Vladinih radnih tijela Potrebna finansijska sredstva: /		➤ aktivnost nije realizovana	Sjednice stalnih radnih tijela po načinu rada i temama koje se raspravljaju održavaju se po Poslovniku i nakon održane sjednice komisije, za materijale koji su kandidovani za razmatranje na sjednici Vlade komisije pripremaju izvještaj sa prijedlogom zaključaka.
7.6. Izrada baze podataka o članovima savjetodavnih tijela Vlade Nosilac: Generalni sekretarijat Vlade Indikatori za realizaciju aktivnosti: - izrađena i javno objavljena baza podataka o članovima savjetodavnih tijela Vlade, s potrebnim funkcionalnostima naprednog pretraživanja baze - objavljeni zbirni podaci o strukturi savjetodavnih tijela Vlade, u odnosu na rodnu pripadnost, na polugodišnjem nivou Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	Informacije o članovima savjetodavnih tijela Vlade su dostupne i o njima se vodi evidencija. S druge strane, do sada nije izrađena baza podataka sa ovim informacijama, što bi u značajnoj mjeri olakšalo praćenje rada i promjene sastava ovih tijela.
Kontakt podaci			
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ranko Andrijašević Generalni sekretarijat Vlade		
Pozicija i naziv jedinice			
Email i telefon	067/270-955		
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave			
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora			

8. Participativni monitoring razmjene podataka po službenoj dužnosti sa predlogom zaključaka za unapređenje primjene

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023– Decembar 2024.	
Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljne razmjene podataka po službenoj dužnosti, koja je opisana jekao načelo Zakonom o upravnom postupku, sa ciljem da se građani rasterete obaveze prikupljanja hrpe dokumenata kako bi im bila isporučena neka javna usluga. Međutim, imajući u vidu jaz između službenih evidencija koji je teško premostiti i sporu dinamiku uspostavljanja interoperabilnosti između elektronskih registara u posjedu javnopravnih organa, ovo načelo nije zaživjelo u praksi u dovoljnoj mjeri. Tokom procesa ko - kreiranja NAP- a, građani su ukazali na tromost određenih procedura i činjenicu da se i dalje traži hrpa dokumentacije za ostvarivanje osnovnih usluga, kao što je, primjera radi, ostvarivanje porodijskog odsustva za zaposlene žene. Ministarstvo javne uprave sačinjava jednom godišnje Izvještaj o postupanju u upravnim stvarima, ali uglavnom na osnovu informacija dobijenih od obveznika Zakona o upravnom postupku, dok se zadovoljstvo građana i građanki i dalje ne mjeri. Imajući u vidu važnost efikasne razmjene podataka po službenoj dužnosti za otvorenost uprave i sveukupnu komunikaciju sa građanima i građankama, mjera će pokušati da kroz uključivanje građana i građanki, kao korisnika prethodno odabranog uzorka usluga, koje će biti odabrane tako da uključe usluge namijenjene ciljnim grupama koje uključuju žene, osobe sa invaliditetom i druge korisnike/ce socijalne i dječje zaštite.

Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje niz aktivnosti kojima se želi podstaknuti veća participativnost i otvorenost procesa monitoringa i izvještavanja o sprovođenja obaveze razmjene podataka po službenoj dužnosti od strane obveznika Zakona o upravnom postupku sa ciljem jačanja odgovornosti za primjenu načela ovog Zakona.		
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se proširenjem informacija o raznim izazovima u primjeni ovog načela pridonijeti utvrđivanju odgovornosti za nedovoljnu primjenu ovog načela u praksi.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i jačanja odgovornosti vlasti u kreiranju i upravljanju javnim politikama.		
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Nacionalne strategije reforme javne uprave 2022-2026., naročito operativnim ciljem 2.1 koji se odnosi na „Efikasnije pružanje usluga i uvođenje upravljanja kvalitetom pruženih usluga. Dodatno, sprovođenjem ove mjere daje se doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: 'Mir, pravda i snažne institucije', te zadataka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, 16.6- Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.		
Budžet	7.000 EUR		
Aktivnosti		Status	Obrazloženje
8.1. Analiza najviše korišćenih usluga koje nijesu obuhvaćene Jedinstvenim informacionim sistemom za elektronsku razmjenu podataka, sa fokusom na usluge za žene na tržištu rada, osobe sa invaliditetom i usluge iz oblasti socijalne i dječje zaštite Nosilac Ministarstvo javne uprave, Direkcija za implementaciju principa dobre javne uprave, analitiku i izvještavanju saradnji sa sindikatima i nevladinim sektorom Indikator realizacije aktivnosti: - odabrane usluge za participativni monitoring razmjene podataka po službenoj dužnosti Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	
8.2. Izraditi monitoring izvještaj o razmjeni podataka po službenoj dužnosti za odabrane usluge Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za implementaciju principa dobre javne uprave, analitiku i izvještavanje u saradnji sa sindikatima i nevladinim sektorom Indikator realizacije aktivnosti: - izrađen izvještaj uz korišćenje iskustava korisnika-ca odabranih usluga Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	
8.3. Sačinjavanje informacije i izvještavanje o sprovođenju zaključaka za unapređenje razmjene podataka po službenoj dužnosti Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za implementaciju principa dobre javne uprave, analitiku i izvještavanje Indikator realizacije aktivnosti: - izrađena informacija i formulisani zaključci - sačinjen izvještaj o stepenu realizacije zaključaka Vlade za unapređenje razmjene podataka po službenoj dužnosti Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR		➤ aktivnost nije realizovana	

Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ministarstvo javne uprave Nina Blažić	
Pozicija i naziv jedinice		
Email i telefon	nina.blazic@mju.gov.me	
Drugi uključeni akteri iz sistemajavne uprave		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Sindikati, nevladine organizacije	

9. Poboljšati standarde digitalne pristupačnosti za osobe s invaliditetom

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave Skupština Crne Gore
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedosljedne primjene standarda pristupačnosti materijala sa web stranica javnih institucija za osobe s invaliditetom, te na potrebu unapređenja postojećih platforme za pristup informacijama posebno za slabovide i gluvonijeme osobe, kao i na unapređenja pristupačnosti informacija objavljenih na postojećim internet stranicama. Novi portal Vlade, objavljen u maju 2021. godine, predstavlja glavni komunikacioni kanal Vlade i ministarstava i pruža novo korisničko i vizuelno iskustvo, koje se ogleda u unicifiranom onlajn nastupu ministarstava i organa državne uprave. Kao što se navodi u Završnom izvještaju o realizaciji Nacionalnog akcionog plana za sprovođenje inicijative POU u Crnoj Gori 2018-2020³², pokretanjem novog portala Vlade po prvi put je obezbijeđena puna primjena standarda pristupačnosti preporučena Zakonom o elektronskoj upravi, kao i mogućnost čitanja sadržaja, a na osnovu konsultacija sa organizacijama koje zastupaju potrebe OSI. Portal ispunjava uslove e-pristupačnosti i implementiran je poseban meni za poboljšanu pristupačnost sadržaja sa kontrolom kontrasta, veličine slova, razmaka teksta, animacija, zatim vizuelnim vodičem za lakše čitanje, naglašavanje linkova, kompatibilnost sa čitačima ekrana kroz strukturiranost stranica, kao i poseban font koji omogućava lakše čitanje osobama sa disleksijom. Na osnovu Zakona o elektronskoj upravi, izrađen je i Pravilnik o standardima pristupačnosti³³ prema kojem državni organi, organi državne uprave, državne agencije, državni fondovi i drugi nosioci javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi) i organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave, posebne i javne službe, nezavisna i regulatorna tijela i pravna i fizička lica koja vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: drugi subjekti) koji usluge elektronske uprave pružaju preko jedinstvenog informacionog sistema, kao i preko informacionog sistema koji sami uspostave moraju da ispunjavaju standarde pristupačnosti, a naročito licima sa invaliditetom. Izrađen je draft Uputstva o kreiranju elektronski čitljivih materijala, a obuka za službenike, u cilju njihovog osposobljavanja za sačinjavanje e-čitljivih materijala, nije bilo. S druge strane, Strategija digitalne transformacije 2022-2026³⁴ navodi da je potrebno još raditi na povećanju broja pristupačnih dokumenata koji se objavljuju na zvaničnim internet stranicama. Takođe, izvještaj Saveza slijepih Crne Gore³⁵ ukazuje na još uvijek slab napredak javnih institucija u obezbjeđivanju slobodnog pristupa informacijama osobama oštećenog vida, a suprotno Zakonu o zabrani diskriminacije osoba s invaliditetom. U pogledu pristupačnosti informacija o radu zakonodavne grane vlasti, internet prezentacija Skupštine Crne Gore, koja je redizajnirana u martu 2021. godine, prilagođena je za softver koji koriste slijepe i slabovide osobe, što je učinjeno u saradnji sa Savezom slijepih Crne Gore. Pristupačnost sajtu vodi se Smjernicama za osiguravanje pristupačnosti mrežnim sadržajima 1.0, Svjetskog mrežnog konzorcijuma (W3C), a njegova funkcionalnost bazira se na saradnji sa autorima sadržaja, programerima i udruženjima lica sa invaliditetom, kako bi se ispunili AA standardi. Sljedeći korak koji bi doprinio dodatnom unapređenju i pojednostavljenju pristupa skupštinskim informacijama podrazumijeva obezbjeđivanje servisa „Pristupačnost“ sa kompletnim opcijama kao prečicama za postojeće mogućnosti.
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti kojima se želi podstaći bolja primjena standarda digitalne pristupačnosti za osobe s invaliditetom i posebno olakšati pristup informacijama za osobe oštećenog vida i gluvonijeme osobe.
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se novim ciklusom obuka službenika o efikasnoj primjeni standarda digitalne pristupačnosti za osobe s invaliditetom, kao i uvođenjem posebne platforme za pristup informacijama za slabovide i gluvonijeme osobe te dodatnim unapređenjem pristupačnosti informacija koje se objavljuju na internet

	prezenciji Skupštine Crne Gore, dodatno osnažiti primjena standarda pristupačnosti za osobe s invaliditetom.
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i učešća građana, posebno ranjivih grupa, u kreiranju javnih politika.

Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026., posebno s ciljem e-inkluzivnosti gdje se želi dodatno unaprijediti korišćenje digitalnih platformi javnih institucija od strane osoba s invaliditetom. Obuke za državne službenike planirane ovim NAP-om su komplementarne aktivnostima Akcionog plana Strategije digitalne transformacije Crne Gore koje imaju za cilj unapređenje digitalnih znanja i vještina za osjetljive grupe građana (starija populacija, osobe sa invaliditetom, RE populacija itd.) u procesu cjeloživotnog učenja. Sprovedenjem ove mjere daje se doprinos i realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 10. (Smanjiti nejednakost između i unutar država) i s njim povezanog zadatka 10.2 (Osnažiti i promovisati socijalnu, ekonomsku i političku inkluziju svih, bez obzira na starost, pol, invaliditet, rasu, etničku pripadnost, porijeklo, religiju ili ekonomski odnosno neki drugi status), kao i cilja 16. (Mir, pravda i snažne institucije) te posebno zadataka 16.7. – obezbjeđivanje odgovornog, inkluzivnog, participativnog i reprezentativnog odlučivanja i 16.10. - Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu onovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima.
----------------------------	---

Budžet	14.000 EUR
---------------	-------------------

Aktivnosti	Status	Obrazloženje
9.1. Sprovesti novi ciklus obuka službenika o efikasnoj primjeni standarda digitalne pristupačnosti za osobe s invaliditetom Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa i Uprava za ljudske resurse Indikatori za realizaciju aktivnosti: - sprovedene dvije obuke u 2023. godine - sprovedene dvije obuke u 2024. godine Potrebna finansijska sredstva: 4.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Usled umanjenih kapaciteta gro realizacije aktivnosti se odnosio na ispunjavanje zakonom predviđenih obaveza kada je riječ o stručnom osposobljavanju i usavršavanju. Aktivnosti predviđene za realizaciju u 2023. godini, će biti započete tokom 2024. godine.
9.2. Unaprijediti platformu za pristup informacijama za slabovide i gluvonijeme osobe Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa, Direktorat za infrastrukturu, informacionubezbjednost, digitalizaciju i e-servise Indikatori za realizaciju aktivnosti: - sprovedene dodatne konsultacije sa osobama s invaliditetom o dizajnu platforme, - specifičnim potrebama pojedinim kategorija OSI, vodeći računa o ravnomjernoj zastupljenosti u smislu rodne pripadnosti, socio-ekonomskog statusa, starosne dobi, mjestu prebivališta i slično - unaprijediti dizajn platforme u 2023. godini - funkcionalna platforma u 2024. godini Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Detalnije objašnjenje se nalazi u okviru mjere 9.3.
9.3. Unaprijediti pristupačnost informacija na internet prezentaciji Skupštine Crne Gore za slabovide i gluvonijeme osobe Nosilac: Skupština Crne Gore Indikatori za realizaciju aktivnosti: - omogućen servis „Pristupačnost“ na internet prezentaciji Skupštine - sadržaj na internet prezentaciji Skupštine dodatno usaglašen sa smjernicama zapristupačnost web sadržaja (WCAG 2.1) Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR	➤ aktivnost realizovana	Na skupštinskom sajtu, od marta 2023. godine, implementiran je servis „Pristupačnost“, kojim je njegov sadržaj dodatno prilagođen slabovidim i slijepim osobama. Aktiviranje ovog servisa omogućava slabovidim i slijepim osobama da koriste alate za

Izvor finansiranja: Budžet CG		manipulaciju tekstovima, i tako na jednostavniji i lakši način pretražuju informacije dostupne u okviru skupštinske internet prezentacije. Pristupom skupštinskom veb sajtu, putem telefona ili računara, i klikom na ikonu „pristupačnost“ koja se nalazi u uglu ekrana, pokreće se meni koji nudi čitač ekrana, kao i mogućnost za povećanje veličine teksta, razmaka između slova i proreda - kako bi se poboljšala čitljivost. Takođe, meniju se može pristupiti i putem tasterske prečice CTRL+UOvim softverom je internet prezentacija Skupštine Crne Gore dodatno usaglašena sa smjernicama za pristupačnost veb sadržaja (WCAG 2.1).
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ljiljana Novović, Ministarstvo javne uprave Jovana Kovačević, Skupština Crne Gore	
Pozicija i naziv jedinice		
Email i telefon	ljiljana.novovic@mju.gov.me jovana.kovacevic@skupstina.me	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	Nevladine organizacije	

2.3. FISKALNA TRANSPARENTNOST

10. Povećati transparentnost podataka o sadržaju i izvršenju državnog budžeta

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo finansija
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedovoljno jasnu, jednostavnu i lako razumljivu komunikaciju s građanima o sadržaju i izvršenju državnog budžeta. Prema izvještaju o realizaciji NAP-a za POU 2018 - 2020., vizualizacija državnog bužeta od strane institucija nije urađena, a link http://budzet.sntcg.com/ po uzoru na koji je trebalo redovno ažurirati ovakvu bazu nije funkcionalan. Na stranicama Vlade objavljena je pdf prezentacija Budžet za građane za 2022. godinu³⁶. Takođe, na webu Skupštine Crne Gore objavljen je pdf Vodič kroz budžet Crne Gore za 2021. godinu³⁷. Prva vizualizacija državnog budžeta urađena je od strane NVO sektora 2017. godine, u okviru projekta

	"Promovisanje finansijske odgovornosti u Crnoj Gori" koji realizuje NVO Institut alternativa. Sajt http://mojnovac.me/web/home sadrži vizualizaciju državnog budžeta od 2011. do 2021. godine i pruža uvid u to kako se prikuplja, a kako troši budžet- ekonomska klasifikacija budžeta do najdetaljnijeg javno dostupnog nivoa, uz poređenje po godinama, zatim prikaz onoga na šta institucije troše novac i pregled projekata čine kapitalni budžet. Vlada ne sačinjava slične cjelovite prikaze budžeta za građane i građanke, na onlajn platformi prihoda i rashoda po organizacionoj, ekonomskoj i programskoj klasifikaciji. Takođe, iako je u toku uvođenje tzv. rodno odgovornog budžetiranja, kroz prepoznavanje rodno odgovornih pokazatelja u budžetskim programima, ne izvještava se proaktivno o rodno odgovornoj komponenti budžeta, sa finansijskim i nefinansijskim pokazateljima.		
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti objave budžeta za građane za 2023. i 2024. godinu		
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz objavu budžeta za građane povećati razumijevanje budžeta kao ključnog dokumenta za sprovođenje javnih politika te da će podstaći građane i širu javnost na preispitivanje načina izvršavanja državnog budžeta i jačanje institucionalne odgovornosti.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i odgovornosti javnih institucija.		
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave Crne Gore 2022-2026. posebno u odnosu na aktivnost 4.2.11 Izrada visokokvalitetne fiskalne transparentnost za organe vlasti gdje se do kraja 2023. godine planira pripremiti plan za jačanje budžetske transparentnosti u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima ali i primijeniti pilot plan u najmanje 20 organa vlasti različitih grupa. Sprovođenjem ove mjere daje se doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: 'Mir, pravda i snažne institucije', te zadataka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.		
Budžet	10.000 EUR		
Aktivnosti	Status	Obrazloženje	
10.1. Izraditi Budžet za građane Nosilac: Ministarstvo finansija Indikator: Objavljeni Budžeti za građane sa jednostavnim prikazom ciklusa javnih finansija u 2023. i 2024. godini. Potrebna finansijska sredstva: 10.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Tokom druge polovine 2024 počinje projekat finansiran od strane Evropske komisije a koji će centralizovano da sprovodi Delegacije EU u Crnoj Gori i jedna od aktivnosti jeste i izrada budžeta za građane a čiji će korisnik biti Ministarstvo finansija.	

Kontakt podaci	
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Bojana Bajić, Ministarstvo finansija
Pozicija i naziv jedinice	Direktorat za budžet
Email i telefon	bojana.bajic@mif.gov.me
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije

11. Podsticanje transparentnosti i iskorišćenosti EU fondova

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo evropskih poslova	
	Opis mjere	
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedovoljne informisanosti građana, NVO, malih i srednjih preduzetnika i ostalih predstavnika zainteresovane javnosti o dostupnim EU fondovima za podršku sprovođenja zelenih politika u Crnoj Gori, kao i na nedovoljnu javnu dostupnost podataka o finansiranim EU projektima u ovoj i drugim oblastima u Crnoj Gori. Trenutno ne postoji centralna baza projekata finansiranih iz EU fondova koji se sprovode u Crnoj Gori. Generalni podaci vezani za implementaciju projekata EU su dostupni na sajtu www.eu.me kroz relevantne informacije, izvještaje i saopštenja, kao i kroz redovne godišnje informacije o programima podrške EU koje usvaja Vlada. Dodatno, svakodnevne aktivnosti u okviru specifičnih projekata koje se odnose na vidljivost, uz finansijsku podršku EU, su obavezan dio svakog odobrenog projekta. Delegacija EU u Crnoj Gori je posredstvom projekta Evropska kuća uspostavila bazu podataka o EU projektima (https://evropskakuca.me/me/euprojekti) koja je obuhvatna i pruža dobar uvid u projekte koje finansira EU u Crnoj Gori, ali još uvijek ne obuhvata sve projekte. Sve to ukazuje na potrebu da se uspostavi nacionalna baza podataka o implementaciji projekata finansiranih iz EU fondova, gdje bi se osim osnovnih informacija o ciljevima, aktivnostima i finansijskim sredstvima, moglo ugraditi i vizualizaciju lokacije projekata, stepena realizacije njihovih rezultata, kao i stepen iskorišćenosti fondova.	
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti informisanja javnosti o dostupnim EU fondovima u oblastima zelenih politika i sprovođenje prioriteta Evropskog zelenog plana, kao i jačanja transparentnosti podataka o finansiranim EU projektima u Crnoj Gori.	
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz edukacije o zelenim politikama EU, organizovanje Info dana i obuka za male i srednje preduzetnike, kao i izradom javne Baze podataka o finansiranim EU projektima u Crnoj Gori, doprinjeti većoj transparentnosti i vidljivosti EU ulaganja u Crnoj Gori.	
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i odgovornosti javnih institucija u trošenju javnih sredstava, uključujući EU fondove.	
Dodatne informacije	Implementacija ove mjere bi trebala dati doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja, a posebno cilja 13 (klimatske akcije) kao i cilja 16 (Mir, pravda i snažne institucije) i povezanih zadataka 16.6 – izgradnja djelotvornih, odgovornih i transparentnih institucija te 16.7 – obezbjeđivanje odgovornog, inkluzivnog, participatornog i reprezentativnog odlučivanja. Ovi su naponi komplementarni u ispunjavanju obaveza iz pregovora o pristupanju za poglavlje 27 (životna sredina i klimatske promjene) te poglavlja 22 (regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata), a sprovođenjem mjere se daje doprinos u realizaciji ciljeva zelenih politika EU odnosno Zelenog evropskog plana.	
Budžet	45.000 EUR	
Aktivnosti	Status	Obrazloženje
11.1. Sprovesti edukacije o zelenim politikama EU (Zeleni evropski plan) Nosioci: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo evropskih poslova Indikatori za realizaciju aktivnosti: - sprovedeno pet edukativnih radionica o Zelenoj evropskoj agendi Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	
11.2. Organizovanje EU info dana (svakog mjeseca) za male i srednje preduzetnike Nosioci: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo evropskih poslova Indikatori za realizaciju aktivnosti: Organizovani EU info dani na mjesečnom nivou	➤ aktivnost djelimično realizovana	Ministarstvo evropskih poslova je u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore organizovalo info dan za preduzetnike na kojem su predstavljene mogućnosti finansiranja projekata iz EU fondova,

Potrebna finansijska sredstva: 10.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		te novi programi koji su dostupni Crnoj Gori. Info dan je organizovan u prostorijama PKCG 22. decembra 2023. godine. U narednom periodu planirane su dalje aktivnosti na informisanju privrednika o dostupnim fondovima i njihovoj većoj uključenosti u ove procese.
11.3. Sprovedjenje obuka za apliciranje za EU fondove za MSP Nosioci: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo evropskih poslova Indikatori za realizaciju aktivnosti: - Sprovedeno 10 obuka za apliciranje za EU zelene fondove Potrebna finansijska sredstva: 10.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ Relizovano u saradnji sa UNDP	U periodu od 15. februara do 22. marta 2023. godine kroz projekat SMart adria Blue Growth Programa Italija-Albanija-Crna Gora, Ministarstvo evropskih poslova je, kroz angažman eksperata, organizovalo radionice za izgradnju kapaciteta privrednika za povlačenje sredstava iz fondova EU. Ukupno su organizovane 3 dvodnevne radionice i to za predstavnike IT sektora (8 učesnika) za predstavnike sektora komunikacije, marketing i turizam (12 učesnika) i za predstavnike sektora plave ekonomije (13 učesnika) Tema obuka je bila vezana za način pripreme projektnih predloga, pojašnjavanje pravila iz Priručnika o procedurama EU, raznim vrstama javnih nabavki (usluga i robe). Najveća pažnja je posvećena pružanju konkretne podrške i odgovaranju na postavljena pitanja iz prakse sa kojom se kompanije svakodnevno susreću prilikom pisanja projekata ili prijavu za obezbjeđivanje usluga i roba krajnjim korisnicima.
11.4. Izrada javne Baze podataka o finansiranim EU projektima u Crnoj Gori Nosioci: Ministarstvo evropskih poslova Indikator: - izrađena javno dostupna baza s osnovnim informacijama o EU projektima u Crnoj Gori (s vizualizacijom i mapom/geolokacijom finansiranih projekata i stepenom iskorišćenosti EU fondova) Potrebna finansijska sredstva: 20.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost djelimično realizovana	Ministarstvo evropskih poslova je učestovalo u aktivnostima koje se odnose na pripremu baze podataka posredstvom projekata koji finansira Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori. Projekat je u završnoj fazi i trebao bi da rezultira bazom podataka o ukupnoj finansijskoj podršci EU Crnoj Gori, koja bi nakon finalizacije mogla biti javno dostupna. Svakako,

		konačan ishod procesa zavisi od ukupne potrebne investicije za sprovođenje ovakvog pristupa u konačnog dogovora sa Delegacijom EU u Crnoj Gori.
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ana Manović, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma Bojan Vujović, Ministarstvo evropskih poslova Olivera Kujundžić, Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	
Pozicija i naziv jedinice		
Email i telefon	ana.manovic@mepg.gov.me bojan.vujovic@mepg.gov.me	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije	

2.4. JAČANJE INTEGRITETA I JAVNE ODGOVORNOSTI U BORBI PROTIV KORUPCIJE

12. Utvrditi zakonski okvir za zaštitu zviždača

Datum početka i završetka mjere: Januar – Jun 2024.	
Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo pravde
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedovoljnu usklađenost zakonskog okvira za zaštitu zviždača sa EU Direktivom 2019/1937 o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije. Usvajanjem Zakona o sprječavanju korupcije, Crna Gora priključila krugu evropskih zemalja u kojima je zakonodavnim okvirom sistemski uređen tretman zviždača. Agencija je u prethodnom periodu posebno prepoznala značaj izmjene postojećeg Zakona o sprječavanju korupcije, kroz uklanjanje nedostatakapostojćećeg zakonskog okvira, prepoznatih kroz gotovo sedmogodišnju praksu, uz neophodno usklađivanje sa EU Acquis-em, zatim je u okviru Projekta za borbu protiv ekonomskog kriminala u Crnoj Gori, u saradnji sa Savjetom Evrope i uz podršku međunarodnih eksperata započela sveobuhvatnu analizu ovog zakona, koja se sprovodi u tri faze. Prva faza ovog projekta, koja se odnosi na funkcionalnu nezavisnost Agencije, okončana je izradom Tehničkog dokumenta "Analiza djelova Zakona o sprječavanju korupcije koji uređuju osnivanje i rad Agencije za sprječavanje korupcije". U toku je druga faza, u kojoj se analiziraju djelovi Zakona koji se odnose nasukob interesa i izvještaje o prihodima i imovini, dok će se u trećoj fazi, planiranoj za prvi kvartal naredne godine, analizirani djelovi Zakona koji se odnose na zviždače, integritet i prekršajne odredbe. Srednjoročnim programom rada Vlade planirano je utvrđivanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije u II kvartalu 2024. godine kada se očekuje i usklađivanje zakonskog okvira za zaštitu zviždača. Naime, stupanjem na snagu pomenute EU Direktive, otvara se prostor za dalje unapređenje zakonodavnog okvira kroz izradu posebnog Zakona o zaštiti zviždača (Crna Gora je jedina zemlja u regionu koja nema poseban Zakon o zviždačima), kako bi se implemenitirali noviteti i izvršilo neophodno usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, te prepoznala uloga i značaj zviždača u pravnom sistemu Crne Gore. Potrebno je kroz konsultacije sa zainteresovanom javnošću prilikom izmjena zakonskog okvira razmotriti kako se može unaprijediti monitoring i izvještavanje te uvesti obavezu vođenja rodno zasnovane statistike o prijavama zviždača, kao i evidencija po drugim demografskim karakteristikama što bi moglo pomoći u analizi i praćenju određenih trendova u ovo oblasti.
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti usklađivanja zakonskog okvira čime će se poboljšati zaštita zviždača, kao važan element u borbi protiv korupcije na svim nivoima.

Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz širenje primjene zakonskog okvira za zaštitu zviždača i na druga privredna društva koja nisu u vlasništvu država dodatno ojačati ovaj važan mehanizam u borbi protiv korupcije.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i jačanja odgovornosti institucija u sprovođenju antikorupcijskih mjera.		
Dodatne informacije	Implementacija ove mjere bi trebala dati doprinos realizaciji UN- ovih ciljeva održivog razvoja, a posebno cilja 16 (Mir, pravda i snažne institucije) i povezanih zadataka 16.5 Značajno smanjiti korupciju i podmićivanje u svim njihovim pojavnim oblicima te 16.6 – izgradnja djelotvornih, odgovornih i transparentnih institucija. Dodatno, mjera je komplementarna ispunjavanju obaveza iz pregovora o pristupanju EU, posebno za poglavlja 23 (pravosuđe i temeljna prava).		
Budžet	3.000 EUR		
Aktivnosti		Status	Obrazloženje
12.1. Donošenje izmjena i dopuna Zakona o sprječavanju korupcije radi uređenja zaštite zviždača Nosilac: Ministarstvo pravde Indikator: Usvojene izmjene Zakona u skladu sa zahtjevima Direktive EU o zaštiti zviždača Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	
Kontakt podaci			
Kontakt osoba i institucijeodgovorne za realizaciju mjere	Ministarstvo pravde Mina Bošković Baturan Ivona Đurašković Pašić		
Pozicija i naziv jedinice			
Email i telefon	andrijana.medojevic@mpa.gov.me mina.baturan@mpa.gov.me ivana.masanovic@mpa.gov.me 020 407 567		
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	Agencija za sprječavanje korupcije		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora			

13. Poboljšati kvalitet primjene standarda etike i integriteta u državnoj upravi

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.	
Naziv odgovorne institucije	Agencija za sprječavanje korupcije
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljne informisanosti državnih službenika o standardima etike i integriteta, kao i nedovoljne eksterne kontrole kvalitete primjene planova integriteta u institucijama obaveznica Zakona o sprječavanju korupcije. Dodatno, potrebno je u institucijama imenovati kontakt osobe odnosno menadžere integriteta, obezbijediti obuke za njih, ali i naći model stimulisanja menadžera integriteta, budući da njihovi poslovi predstavljaju dodatna radna opterećenja za njih, pored redovnih poslova. Radno mjesto menadžer integriteta nije prepoznat u aktima sistematizacije jer nije prepoznat u Zakonu o službenicima i namještenicima. Neophodno je da se prepozna ta pozicija jer je to kompleksan posao. Pored toga, potrebno je javnosti približiti koje efekte treba da se očekuju od rada menadžera integriteta. Značajan je problem i nedostatak kontrole kvaliteta izvještaja o sprovođenju planova integriteta pa je

	potrebno napraviti iskorak prema javnom objavljivanju tih izvještaja, kao važnom elementu eksterne kontrole kvaliteta. Naime, godišnji izvještaji o sprovođenju planova integriteta od strane institucija se ne objavljuju javno s obzirom na to da je propisana samo obaveza Agencije za sprječavanje korupcije da objavi zbirni izvještaj. Osim nedovoljne kontrole kvaliteta izvještaja o sprovođenju planova integriteta, ti planovi često ne prepoznaju važne rizike od korupcije u pojedinim oblastima. Primjera radi, navodimo da zapošljavanje i radne odnose, u odnosu na koje postoji trend rasta prijava zviždača. Zato je neophodno povećati javnu dostupnost ovih izvještaja kako bi se obezbijedila eksterna kontrola kvaliteta kroz rad medija, civilnog društva i ostalih zainteresovanih strana. Primjera radi, u odnosu na izvještaj o donošenju i sprovođenju planova integriteta za 2021. godinu, Agencija za sprječavanje korupcije izvještava samo zbirno o broju dostavljenih izvještaja o sprovođenju planova integriteta, a nalaze predstavlja takođe bez osvrta na pojedinačne institucije ili institucije koje nisu ispoštovale zakonsku obavezu dostavljanja izvještaja o sprovođenju plana integriteta.		
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti obuke državnih službenika o etici i integritetu, kao važnom koraku u sprovođenju antikorupcijskih mjera, kao i objavljivanje izvještaja o sprovođenju planova integriteta od strane svih pojedinačnih institucija i Agencije za sprječavanje korupcije, kojoj se ovi izvještaji dostavljaju.		
Na koji način mjera doprinosi rješenu identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz dodatne obuke državnih službenika o etici i integritetu ojačati otpornost i odgovornost javnih institucija. Javnim objavljivanjem godišnjih izvještaja o primjeni planova integriteta trebala bi se povećati zainteresovanost medija i civilnog društva za sprovođenje planova integriteta, čime će se doprinijeti njihovoj kontroli kvaliteta i posljedično većoj odgovornosti javnih institucija.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i jačanja odgovornosti institucija u sprovođenju antikorupcijskih mjera.		
Dodatne informacije	Implementacija ove mjere bi trebala dati doprinos realizaciji UN- ovih ciljeva održivog razvoja, a posebno cilja 16 (Mir, pravda i snažne institucije) i povezanih zadataka 16.5 Značajno smanjiti korupciju i podmićivanje u svim njihovim pojavnim oblicima te 16.6- izgradnja djelotvornih, odgovornih i transparentnih institucija. Dodatno, mjera je komplementarna ispunjavanju obaveza iz pregovora o pristupanju EU, posebno za poglavlja 23 (pravosuđe i temeljna prava).		
Budžet	8.000 EUR		
Aktivnosti	Status	Obrazloženje	
13.1. Sprovesti dodatne programe obuka o etici i integritetu za državne službenike Nosilac: Agencija za sprječavanje korupcije u saradnji sa Upravom za ljudske resurse Indikator: - po dvije obuke organizovane u 2023. i 2024. godini Potrebna finansijska sredstva: 4.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost realizovana	Službenici Odsjeka za integritet i lobiranje ASK Marko Škerović i Gordana Đurašković su 29. i 31. marta 2023. godine, u saradnji sa Upravom za ljudske resurse, održali jednodnevne obuke na temu „Integritet u javnoj upravi i sprovođenje planova integriteta“, za državne službenike na lokalnom i državnom nivou, uglavnom menadžere integriteta i članove grupa za izradu planova integriteta.	
13.2. Objavljivati pojedinačne godišnje izvještaje o sprovođenju planova integriteta Nosilac: Agencija za sprječavanje korupcije, institucije – obveznice Zakona o sprječavanju korupcije Indikator: - broj objavljenih planova integriteta - broj objavljenih izvještaja o sprovođenju planova integriteta - udio objavljenih pojedinačnih izvještaja o sprovođenju planova integriteta u odnosu na ukupan broj institucija – obveznica Zakona o sprječavanju korupcije Potrebna finansijska sredstva: 4.000 EUR	➤ aktivnost realizovana	ASK je u decembru 2022. godine poslala dopis organima vlasti zahtjevaći informaciju o tome da li su i na koji način učinili dostupnim svoje planove integriteta. Od 729 organa vlasti koji imaju plan integriteta (od 737), povratnu informaciju dostavilo je 646 organa. Od tog broja, 449 organa su objavili plan integriteta (60,9%), uglavnom na svojoj	

		internet stranici. ASK planira da u narednom periodu na internet stranici institucije objavljuje listu organa vlasti koji imaju plan integriteta, sa linkovima. Objavljivanje planova integriteta je dužnost organa vlasti propisana Zakonom o sprječavanju korupcije, ali ne postoji prekršajna sankcija ukoliko se plan ne učini javno dostupnim. Za razliku od toga, ne postoji zakonska obaveza za organe vlasti da objavljuju godišnje izvještaje o sprovođenju planova integriteta. Uprkos tome, Agencija za sprječavanje korupcije ih ohrabruje da izvještaje učine javno dostupnim i time doprinose transparentnosti i promociji načela dobrog upravljanja. ASK je 2021. godine razvila Metodologiju za procjenu primjene antikorupcijskih mjera, u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori, u cilju unapređenja sadržaja i efekata planova integriteta. Za pilot fazu projekta odabrana su dva sektora: državna uprava i socijalna i dječja zaštita. Za njih i imamo podatke za 2023: godišnje izvještaje o sprovođenju planova integriteta je objavilo 16 od 32 organa državne uprave, kao i 19 od 32 organa socijalne i dječje zaštite koji su učestvovali u prvoj fazi metodologije.
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Branko Krivokapić, Agencija za sprječavanje korupcije Stefan Radević, Uprava za ljudske resurse	
Pozicija i naziv jedinice	PR Odsjek, Agencija za sprječavanje korupcije	
Email i telefon	pr@antikorupcija.me, 020/447-702 stefan.radevic@uzk.gov.me 063 483 110	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	Ministarstvo javne uprave; Institucije – obveznice Zakona o sprječavanju korupcije	
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije	

2.5. OTVORENOST LOKALNIH SAMOUPRAVA

14. Unaprijediti transparentnost podataka o izvršenju budžeta jedinica lokalne samouprave (JLS)

Datum početka i završetka mjere: Februar 2023 – Septembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo finansija, Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedosljednu praksu i razlike u napretku lokalnih samouprava u odnosu na budžetsku transparentnost, proaktivno objavljivanje podataka o trošenju budžetskih sredstava na nivou lokalnih samouprava i komunikaciju s građanima o izvršenju lokalnih budžeta. Shodno Zakonu o finansiranju lokalne samouprave, opštine su u obavezi da Ministarstvu finansija podnose mjesečne izvještaje o ostvarivanju prihoda, izvršenju rashoda, neizmerenim obavezama i dugu. Prema istom Zakonu, opštine su u obavezi da na svojim internet stranicama objave Odluku o budžetu, Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o budžetu i Završni račun budžeta opštine. Prema IRM izvještaju o implementaciji slične obaveze u prošlom Akcionom planu, Baza podataka o opštinskim finansijama dostupna je na sajtu Zajednice opština. Ona prikazuje ukupan budžet sa prihodima, rashodima i dugovima svih opština (u web formatu), i sadrži ove informacije za svaku opštinu ukupno. Podaci su predstavljani u web formatu, postoji mogućnost da se preuzmu radi dalje analize. Takođe, nije dostupan originalni šablon za brošure „Budžet za građane“. Iako nekoliko opština koristi sličan šablon za svoje budžete za građane, kao što su Bar, Mojkovac, Pljevlja i Podgorica, ipak nemaju sve opštine budžete za građane niti koriste isti šablon. Na primjer, internet stranica Budve sadrži samo PDF formate finansijskih izvještaja koje vlasti usvajaju, ali ne i brošuru sa korisniku prilagođenim informacijama o budžetu. Izrađena je i internet stranica https://lokalnefinansije.me koja predstavlja informacije o tome koliko opštine troše i zarađuju, ali ne i o tome na šta i kako se novac troši – zbog čega još uvijek tu stranicu građani i NVO nedovoljno koriste.
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti koje bi trebale jačati povjerenje građana u transparentnost rada lokalnih samouprava, kreirati osnovu za monitoring izvršavanja budžeta od strane javnosti te povećati odgovornost javnih institucija u trošenju javnih sredstava.
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz izradu i promovisanje smjernica za objavljivanje podataka o trošenju/distribuciji sredstava lokalnih budžeta (uključujući i podatke o poreskom dugu i reprogramu opština), sprovođenje edukacije o tome kako budžete opština objavljivati u otvorenim podacima s vizuelnom prezentacijom strukture budžeta (budžeti za građane), te dodjelu godišnjih nagrada za fiskalnu transparentnost opština, ojačati kapaciteti lokalnih samouprava za primjenu naprednijih standarda fiskalne transparentnosti.
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti lokalne samouprave, kao i jačanja odgovornosti institucija u sprovođenju antikorupcijskih mjera.
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave Crne Gore 2022- 2026. posebno u odnosu na aktivnost 4.2.11 Izrada visokokvalitetne fiskalne transparentnost za organe vlasti. Sprovođenjem ove mjere daje se doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: ‘Mir, pravda i snažne institucije’, te zadataka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.
Budžet	13.000 EUR

Aktivnosti		Status	Obrazloženje
14.1. Izraditi smjernice za objavljivanje podataka o trošenju/distribucijisredstava lokalnih budžeta (uključujući i podatke o poreskom dugu i reprogramu opština) Nosilac: Zajednica opština (Odbor za finansiranje lokalne samouprave ZO), sve opštine, Ministarstvo finansija, Ministarstvo javne uprave Indikator za realizaciju aktivnosti: - pripremljene Smjernice i sadržaj stavki i podataka iz budžeta koje bi trebalo da se objavljuju - objavljene smjernice na web stranicama svih LS Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet opštine, donatorska sredstva		➤ aktivnost djelimično realizovana	Zajednica opština je u svojoj viber grupi „Mreža za budžet i finansije“, koju čine predstavnici sekretarijata za finansije u opštinama, poslala podsjetnik da opštine, koje to do sada nijesu uradile, podatke o ostvarenim prihodima, izvršenim rashodima, neizmirenim obavezama i budžetskom zaduženju objavljuju na vidljivom mjestu na svojim sajtovima, i to na posebnom baneru ili u okviru banera Budžet. Opštine su, shodno Zakonu o finansiranju lokalne samouprave, u obavezi da ove podatke objavljuju na svojim internet stranicama.
14.2. Sprovesti edukacije o tome kako budžete opština objavljivati u otvorenim podacima s vizuelnom prezentacijom strukture budžeta (budžetiza građane) Nosoci: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javneuprave, Ministarstvo finansija i Uprava za ljudske resurse u saradnji sa JLS Indikator za realizaciju aktivnosti: - urađen dizajn obuke u 2023. godine - sprovedene obuke u 2023. godini - broj polaznika obuka Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet opštine, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	Usled umanjenih kapaciteta gro realizacije aktivnosti se odnosio na ispunjavanje zakonom predviđenih obaveza kada je riječ o stručnom osposobljavanju i usavršavanju. Aktivnosti predviđene za realizaciju u 2023. godini, će biti započete tokom 2024. godine.
14.3. Organizovati dodjelu nagrada za dobra i inovativna rješenja i praksekoja se tiču fiskalne transparentnosti u opštinama Nosilac: Zajednica opština Indikator za realizaciju aktivnosti: - osnovan tim za dodjelu nagrade i pripremu kriterija, uz učešće NVO - održana dodjela nagrada - održana rasprava o primjerima dobre prakse-godišnja nagrada za fiskalnu transparentnost uvrštena u program Najbolje prakse u lokalnoj samoupravi - dodijeljena godišnja nagrada za 2023. i 2024. Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet opštine, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	Ova aktivnost je planirana za 2024. godinu, nakon sprovođenja aktivnosti 14.1. NAPOMENA: Realizacija ove aktivnosti zavisiće od toga da li će Zajednica opština u 2024. godini planirati i spovati program Najbolje prakse u lokalnoj samoupravi.
Kontakt podaci			
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ivana Nedović, Zajednica opština, Anka Dabanović, Ministarstvo javne uprave, Bojana Bajić, Ministarstvo finansija		
Pozicija i naziv jedinice	sekretarka Odbora za društvene djelatnosti, Zajednica opština		
Email i telefon	ivana.nedovic@uom.co.me 067 343 159 anka.dabanovic@mju.gov.me bojana.bajic@mif.gov.me 068 312 331		
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave			
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije		

15. Poboljšati transparentnost lokalnih parlamenata

Datum početka i završetka mjere: Maj 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština	
	Opis mjere	
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedosljedne primjene standarda transparentnosti i otvorenosti u radu lokalnih parlamenata/skupština opština/jedinica lokalnih samouprava. Ne postoji još ažuran pregled postojećeg stanja transparentnosti rada lokalnih parlamenata te ga je potrebno pripremiti kao podlogu za izradu smjernica za unapređenje u toj oblasti.	
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti kojima se želi obezbijediti da javnost lakše prati sjednice skupština svih lokalnih samouprava.	
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Kao podršku za realizaciju ove aktivnosti, Odbor za razvoj lokalne samouprave Zajednice opština će napraviti pregled postojećeg stanja transparentnosti rada lokalnih parlamenata i izraditi Smjernice za njihovo unapređenje.	
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova mjera je direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti lokalne samouprave, kao preduslova za aktivno učešće građana u lokalnom odlučivanju	
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave 2022-2026., posebno s u odnosu na jačanje transparentnosti i otvorenosti lokalnih samouprava. Dodatno, sprovođenjem ove mjere daje se doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: 'Mir, pravda i snažne institucije', te zadataka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.	
Budžet	22.000 EUR	
Aktivnosti	Status	Obrazloženje
15.1. Izraditi analizu pregled postojećeg stanja transparentnosti rada lokalnih parlamenata i pripremiti Smjernice za njihovo unapređenje Nosilac: Ministarstvo javne uprave Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave, Zajednica opština (Odbor za sistem lokalne samouprave ZO) Indikatori realizacije aktivnosti: - izrađena analiza pregled postojećeg stanja transparentnosti rada lokalnih parlamenata - pripremljene Smjernice za njihovo unapređenje Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost djelimično realizovana	Na osnovu podrške SIGME izradjen nacrt novog Priručnika za proaktivnu objavu koji se odnosi i na lokalni nivo
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Anka Dabanović, Ministarstvo javne uprave	
Pozicija i naziv jedinice		
Email i telefon	anka.dabanovic@mju.gov.me	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Sve jedinice lokalne samouprave, donatori, nevladine organizacije	

16. Promocija otvorenih podataka na lokalnom nivou

Datum početka i završetka mjere: Mart 2023– Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština		
	Opis mjere		
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljno razvijene prakse objave i ponovnog korišćenja otvorenih podataka u posjedu jedinica lokalne samouprave (uključujući i mašinski čitljive podatke), kao ineodgovarajućeg promocije otvorenih podataka na nivou svih opština. Bez obzira na ostvareni napredak zadnjih godina, još uvijek mali broj jedinica lokalne samouprave objavljuje podatke u svom posjedu u elektornski čitljivim formatima. Najveći dio zaposlenih u lokalnoj samoupravi nije upoznat s konceptom otvorenih podataka i ponovne upotrebe već dostupnih/publikovanih podataka, kao niti s važnošću proaktivnog objavljivanja podataka, kako je to utvrđeno u Zakonu o SPI. Kao i na nacionalnom nivou, potrebna je dodatna promocija korišćenja portala otvorenih podataka i objavljivanja skupova podataka visoke vrijednosti, u skladu s očekivanjima građana, NVO, privrede i ostalih predstavnika zainteresirane javnosti. Dodatno, zbog nedostatka ažurnih podataka o odgovornim kontakt osobama u jedinicama lokalne samouprave, veliki broj građana Crne Gore se susrijeće sa problemima u radu lokalne administracijeprilikom rješavanja bilo kakvih problema. Česta je situacija da se na sajtovima opština ne nalaze tačni kontaktni podaci, nisu jasno istaknuti, ili ih nema uopšte. Kako bi se građanima približila lokalna samouprava i olakšao pristup svim uslugama koje one nude, potrebno je održavati sajtove LSU na način da je sva potrebna kontaktna informacija objavljena i tačna. Zato se nameće potreba izrade analize dostupnosti javno istaknutih podataka u organima LSU kako bi se mapirao tačan broj kontaktnih podataka (telefon i mail) koji su dostupni, tačni, i na koje službenici odgovaraju.		
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje niz aktivnosti kojima se želi podstaknuti bolju informisanost rukovodećih kadrova i službenika zaposlenih u lokalnoj samoupravi o obavezi da informacije za ponovnu upotrebu objavljuju u otvorenom formatu na portalu otvorenih podataka, kao i promociju ponovnog korišćenja tih podataka.		
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se promotivnim aktivnostima i kampanjama u cilju podizanja svijesti i širenja inicijative o otvaranju podataka u posjedu lokalne samouprave, unaprijediti transparentnost organa lokalnih vlasti, ali i korišćenje i ponovna upotreba istih podataka.		
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i jačanja odgovornosti vlasti u kreiranja i upravljanju javnim politikama.		
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Nacionalne strategije reforme javne uprave 2022- 2026., pogotovo sa Strateškim prioritetom 4. Transparentna i otvorena javna uprava i povezanim operativnim ciljem 4.3. Unapređenje ponovne upotrebe informacija i povećanje dostupnosti otvorenih podataka. Sprovedenjem ove mjere daje se doprinos realizaciji UN- ovih ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 16: 'Mir, pravda i snažne institucije', te zadatka 16.10. Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima, 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.		
Budžet	19.000 EUR		
Aktivnosti	Status	Obrazloženje	
16.1. Organizovati „karavan otvorenih podataka“ na lokalnom nivou, usaradnji s privredom i NVO Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave u saradnji sa privrednom komorom, Zajednica opština, Privredna komora, NVO Indikator realizacije aktivnosti: - održana promotivna aktivnost u tri crnogorske regije tokom 2023. i 2024. godine - broj i vrsta promo materijala - broj prisutnih građana Potrebna finansijska sredstva: 6.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Imajući u vidu da portal otvorenih podataka nije u funkciji od kraja avgusta 2022. godine, nije bilo moguće realizovati ovu aktivnost. Ova aktivnost biće realizovana nakon uspostavljanja novog portala.	

16.2. Organizovati in-house konsultativne sastanke sa rukovodećim kadrovima u JLS o otvorenim podacima Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave i Uprava za ljudske resurse Indikator realizacije aktivnosti: - organizovani konsultativni sastanci sa predstavnicima svih opština u toku 2023. i 2024. godine - objavljeni zaključci i preporuke sa sastanaka Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva,		➤ aktivnost nije realizovana	Imajući u vidu da portal otvorenih podataka nije u funkciji od kraja avgusta 2022. godine, nije bilo moguće realizovati ovu aktivnost. Ova aktivnost biće realizovana nakon uspostavljanja novog portala.
16.3. Izrada analize dostupnosti javno istaknutih kontaktnih podataka u organima lokalne samouprave i u DOO čiji je osnivač LSU Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave Indikator realizacije aktivnosti: - izrađena analiza Potrebna finansijska sredstva: 3.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	U toku je izrada Registra državnih organa uprave na centralnom i lokalnom nivou, gdje će jedan od obaveznih atributa biti upravo kontakt podaci
16.5. Održati radionice za službenike u JLS o otvaranju podataka Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Direkcija za inovacije i otvorenost javne uprave i Uprava za ljudske resurse Indikator realizacije aktivnosti: - održane po tri radionice u toku 2023. i 2024. godine Potrebna finansijska sredstva: 6.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva		➤ aktivnost nije realizovana	Imajući u vidu da portal otvorenih podataka nije u funkciji od kraja avgusta 2022. godine, nije bilo moguće realizovati ovu aktivnost. Ova aktivnost biće realizovana nakon uspostavljanja novog portala.
Kontakt podaci			
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ministarstvo javne uprave Stefan Radević, Uprava za ljudske resurse		
Pozicija i naziv jedinice			
Email i telefon	stefan.radevic@uzk.gov.me 063 483 110 ljiljana.novovic@mju.gov.me anka.dabanovic@mju.gov.me ana.gojkovic@mju.gov.me		
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave			
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Zajednice opština (Odbor za sistem lokalne samouprave) Privredna komora Nevladine organizacije		

17. Unaprijediti digitalnu pristupačnost web stranica opština

Datum početka i završetka mjere: April 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedosljedne primjene standarda pristupačnosti materijala sa web stranica lokalnih samouprava za osobe s invaliditetom.

Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti kojima se želi podstaknuti bolja primjena standarda digitalne pristupačnosti za osobe s invaliditetom u svim jedinicama lokalne samouprave.	
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Ova mjera doprinosi dodaznom unapređenju korišćenje digitalnih platformi javnih institucija od strane osoba s invaliditetom. Zajednica opština će kroz svoje redovne aktivnosti u narednom periodu spovoditi programe kojima će promovisati i nagrađivati dobra i inovativna rješenja i prakse u odnosu na transparentnost u pripremi i izvršenju budžeta opština.	
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti javne uprave, kao i učešća građana, posebno ranjivih grupa, u kreiranju javnih politika.	
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026., posebno s ciljem e-inkluzivnosti gdje se želi dodatno unaprijediti korišćenje digitalnih platformi javnih institucija od strane osoba s invaliditetom. Dodatno, sprovođenjem ove mjere daje se doprinos i realizaciji ciljeva održivog razvoja, posebno cilja 10. (Smanjiti nejednakost između i unutar država) i s njim povezanog zadatka 10.2 (Osnažiti i promovisati socijalnu, ekonomsku i političku inkluziju svih, bez obzira na starost, pol, invaliditet, rasu, etničku pripadnost, porijeklo, religiju ili ekonomski odnosno neki drugi status), kao i cilja 16. (Mir, pravda i snažne institucije) te posebno zadataka 16.7. – obezbjeđivanje odgovornog, inkluzivnog, participatornog i reprezentativnog odlučivanja i 16.10. -Obezbijediti javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima.	
Budžet	7.000 EUR	
Aktivnosti	Status	Obrazloženje
17.1. Izrada preporuke za unapređenje digitalne pristupačnosti (za osobe s invaliditetom) na web stranicama JLS Nosilac: Ministarstvo javne uprave Direktorat za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e-servise, Zajednica opština Indikatori realizacije aktivnosti: - održane konsultacije s osobama s invaliditetom - izrađena preporuka u 2023. godini Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	- MJU je još 2019. Izradilo Smjernice za standardizaciju internet sajtova jedinica lokalne samouprave verzija 1.0, https://wapi.gov.me/download-preview/5b5bdba4-04e2-4766-a6c9-077308d93df3?version=1.0 gdje se između ostalog pominje i e pristupačnost, odnosno obaveza JLS da kreiraju pristupačne web stranice. - Takođe, 2021. objavili smo i Smjernice za kreiranje elektronskih dokumenata u skladu sa standardima e-pristupačnosti, koje se odnose na "internet prezentacije javnih institucija" - https://wapi.gov.me/download-preview/c7f2f981-27e9-4822-a46b-b3c616288c8a?version=1.0
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ivana Nedović, Zajednica opština, Ljiljana Novović, Ministarstvo javne uprave	
Pozicija i naziv jedinice	sekretarka Odbora za društvene djelatnosti, Zajednica opština	
Email i telefon	ivana.nedovic@uom.co.me ; 067 343 159	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije	

18. Unaprijediti informisanost lokalnih službenika o standardima etike i integriteta

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština	
	Opis mjere	
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem nedovoljne informisanosti rukovodećeg kadra i službenika u lokalnoj samoupravi o standardima etike i integriteta. Pored toga, ne postoji odgovarajući sistem za monitoring primjene lokalnih planova integriteta zbog čega se nameće potreba za stvaranjem multi-sektorskih lokalnih savjeta.	
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti obuke rukovodećeg kadra i službenika lokalne samouprave o etici i integritetu, kao važnom koraku u sprovođenju antikorupcijskih mjera, kao i formiranje lokalnih savjeta za praćenje primjene lokalnih planova integriteta na nivou svake opštine.	
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz dodatne obuke rukovodećih kadrova i službenika lokalne samouprave o etici i integritetu ojačati odgovornost u radu organa svih lokalnih vlasti, ali i kreirati prostor za zajednički, participativni monitoring usvojenih lokalnih planova integriteta u okviru međusektorskih lokalnih savjeta formiranih za tu svrhu.	
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti transparentnosti i otvorenosti lokalne samouprave, kao i jačanja odgovornosti institucija u sprovođenju antikorupcijskih mjera.	
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave 2022-2026. u odnosu na jačanje transparentnosti i otvorenosti uprave. Dodatno, implementacija ove mjere bi trebala dati doprinos realizaciji UN- ovih ciljeva održivog razvoja, a posebno cilja 16 (Mir, pravda i snažne institucije) i povezanih zadataka 16.5 Značajno smanjiti korupciju i podmićivanje u svim njihovim pojavnim oblicima te 16.6 – izgradnja djelotvornih, odgovornih i transparentnih institucija. Mjera je komplementarna ispunjavanju obaveza iz pregovora o pristupanju EU, posebno za poglavlja 23 (pravosuđe i temeljna prava).	
Budžet	4.000 EUR	
Aktivnosti	Status	Obrazloženje
18.1. Organizovati obuke na temu integriteta za rukovodeći kadar u JLS i za službenike u JLS Nosilac: Uprava za ljudske resurse, Zajednica opština i opštine. Indikator realizacije aktivnosti: - održana jedna obuka za sve opštine u 2023. - održane dvije obuke za sve opštine u 2024. Potrebna finansijska sredstva: 4.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost realizovana	Organizovana je jedna obuka za lokalne službenike i namještenike, sa fokusom na rukovodeći kadar u 2023. godini.
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ivana Nedović, Zajednica opština Ljiljana Novović, Ministarstvo javne uprave	
Pozicija i naziv jedinice		
Email i telefon	ivana.nedovic@uom.co.me ; 0 67 343 159 ljiljana.novovic@mju.gov.me	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora		

19. Ojačati ulogu mjesnih zajednica u neposrednom učešću građana u lokalnom odlučivanju

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023 – Decembar 2024.

Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština	
	Opis mjere	
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedovoljno prepoznate uloge mjesnih zajednica kao važnih mehanizama za učešće građana u odlučivanju na lokalnom nivou. Zato se nameće potreba da se u narednom periodu radi na dodatnoj afirmaciji mjesnih zajednica u javnosti. Važnost mjesnih zajednica vidljiva je iz člana 154 Zakona o lokalnoj samoupravi, koji glasi: „U mjesnoj zajednici građani odlučuju i učestvuju u odlučivanju o ostvarivanju lokalnih potreba i interesa u oblastima: uređivanja naselja, stanovanja, zaštite potrošača, kulture, fizičke kulture, zaštite i unapređivanja životne sredine, kao i drugim oblastima života i rada, u skladu sa statutom.“ Ipak, prema mišljenju nevladinih organizacija koje su uzele učešće u izradi NAP- a, rijetki su primjeri mjesnih zajednica koje funkcionišu u duhu i suštini ove zakonske norme. Iako Zakon o lokalnoj samoupravi predviđa modele neposrednog učešća građana u izjašnjavanju i odlučivanju, mjesne zajednice još uvijek nemaju prepoznatu ulogu u afirmaciji ovih mehanizama. Trenutno ne postoji ažurna analiza uloge mjesnih zajednica u podsticanju učešća građana u lokalnom odlučivanju.	
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje aktivnosti izrade analize o ulozi mjesnih zajednica u neposrednom učešću građana u odlučivanju, pripremu smjernica za unapređenje učešća građana i mjesnih zajednica u odlučivanju u lokalnim samoupravama, kao i promotivne aktivnosti s ciljem promovisanja primjera dobre prakse učešća građana u lokalnom odlučivanju.	
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz gore pomenute aktivnosti povećati razumijevanje građana i šire javnosti o ulozi mjesnih zajednica i drugih oblika učešća građana u odlučivanju na lokalnom nivou.	
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti učešća građana u kreiranju lokalnih javnih politika te veće odgovornosti u radu jedinica lokalne samouprave.	
Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave 2022-2026. u odnosu na jačanje transparentnosti i otvorenosti uprave, kao i u odnosu na promovisanje brže komunikacije građana i uprave te širenje dobre prakse učešća javnosti u procesu kreiranja politika. Dodatno, mjera je kompatibilna sa ciljevima održivog razvoja (Cilj 16: 'Mir, pravda i snažne institucije' te zadaci 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima; 16.7 - Obezbijediti odgovarajuće, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima).	
Budžet	11.000 EUR	
Aktivnosti	Status	Obrazloženje
19.1. Sprovesti analizu o ulozi mjesnih zajednica u neposrednom učešću građana u odlučivanju u Crnoj Gori Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština Indikator realizacije aktivnosti: - sprovedena analiza Potrebna finansijska sredstva: 4.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Odgovor nadležne institucije nije dostavljen.
19.2. Izraditi Smjernice za unapređenje učešća građana i mjesnih zajednica u odlučivanju u lokalnim samoupravama. Nosilac: Zajednica opština (Odbor za sistem lokalne samouprave) Indikator realizacije aktivnosti: - održavne konsultacije sa NVO - izrađene smjernice Potrebna finansijska sredstva: 2.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet opština, donatorska sredstva	➤ aktivnost realizovana	Zajednica opština Crne Gore, u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, Centrom za razvoj nevladinih organizacija, NVO Aktivnom zonom i Udruženjem za razvoj civilnog društva, pripremila je 6 modela akata, i to: Model "Odluka o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova"; Model "Odluka o učešću predstavnika NVO u radnim grupama";

		Model "Odluka o uslovima i postupku finansiranja projekata i programa nevladinih organizacija"; Model "Odluka o postupku davanja na korišćenje prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama bez naknada"; Model "Odluka o Savjetu za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija" i Aneks Modela "Poslovnik o radu Skupštine Opštine". Modeli se mogu naći na sajtu Zajednice opština na linku https://uom.me/wp-content/uploads/2019/02/MODELI-odluka-i-akata.pdf .
Kontakt podaci		
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ivana Nedović, Zajednica opština Ljiljana Novović, Ministarstvo javne uprave	
Pozicija i naziv jedinice	sekretarka Odbora za društvene djelatnosti, Zajednica opština	
Email i telefon	ivana.nedovic@uom.co.me ; 0 67 343 159 ljiljana.novovic@mju.gov.me	
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave		
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije	

20. Unaprijediti e-usluge na lokalnom nivou

Datum početka i završetka mjere: Januar 2023– Decembar 2024.	
Naziv odgovorne institucije	Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština
	Opis mjere
Na koji javni problem odgovara mjera?	Ova mjera odgovara na problem još uvijek nedovoljno razvijene prakse elektronskih usluga (e-usluga) na nivou jedinica lokalne uprave. Ministarstvo javne uprave je pripremilo Analizu stanja elektronskih usluga sa predlogom mjera za njihovo unapređenje ³⁸ . Ipak, još uvijek nema ažurne analize o korišćenju e-usluga na nivou svih opština/jedinica lokalne samouprave. Takođe, nema niti odgovarajuće analize potreba za novim e-uslugama na lokalnom nivou niti procjene potrebnih sredstava, pa je nužno da se uz prethodno konsultovanje sa opštinama predloži nove e-usluga za sljedeći period. Na ovaj problem ukazuje i Strategije reforme javne uprave 2022-2026. zbog čega Ministarstvo javne uprave planira uspostavljanje Kataloga svih usluga na državnom i lokalnom nivou do kraja 2024. Razvoj takvog Kataloga <i>off-line</i> i <i>on-line</i> usluga s analizom njihovog stanja/kvaliteta s konceptom „ <i>human centered design</i> “ treba da uključi i pregled administrativnih procedura i preporuka za dalje usklađivanje podzakonskih akata sa Zakonom o upravnom postupku (aktivnost 2.1.9. Akcionog plana Strategije reforme javne uprave).
Šta ova mjera podrazumijeva?	Mjera uključuje analizu postojećeg stanja i anketu među građanima o e-uslugama za koje bi bili zainteresovani te, na osnovu rezultata analize, kreiranje novih e-usluga.
Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema?	Očekuje se da će se kroz sprovođenje ankete i kreiranje (5) e-usluga na lokalnom nivou povećati interes i potražnja građana a ostalim uslugama koje pružaju jedinice lokalne samouprave.
Zašto je ova mjera relevantna u odnosu na vrijednosti promovisane kroz POU inicijativu?	Ova je mjera direktno relevantna za vrijednosti korišćenja digitalnih tehnologija za veće učešća građana u kreiranju lokalnih javnih politika, veću odgovornost u radu jedinica lokalne samouprave, kao i poboljšanje institucionalne odgovornosti i respozivnosti.

Dodatne informacije	Ova je mjera komplementarna s ciljevima i aktivnostima Strategije digitalne transformacije 2022-2026. u odnosu na oblast „Razvoj i optimizacija korisnički orjentisanih elektronskih usluga“, i s time povezanih aktivnosti, npr. 2.2.2. izrada metodologije na nivou državne i lokalne uprave za standardizaciju i razvoj korisnički orjentisanih e- usluga; 2.2.3. Definisanje smjernica za izvještavanje o elektronskim uslugama javne administracije ka MJUDDM. Takođe, mjera je komplementarna sa Strategijom reforme javne uprave 2022-2026 (operativni ciljevi 2.1. Efikasnije pružanje usluga i uvođenje upravljanja kvalitetom pruženih usluga te 2.2. Potpuna interoperabilnost informacionih sistema i povećanje broja elektronskih usluga na visokom nivou sofisticiranosti). Mjera je usklađena i s ciljevima i aktivnostima Strategije reforme javne uprave 2022-2026., posebno u odnosu na promovisanje brže komunikacije građana i uprave. Dodatno, mjera je kompatibilna sa ciljevima održivog razvoja (Cilj 16: ‘Mir, pravda i snažne institucije’ te zadaci 16.6 - Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima; 16.7 - Obezbijediti odgovarajuće, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima).	
Budžet	220.000 EUR	
Aktivnosti	Status	Obrazloženje
20.1. Sprovesti anketu sa građanima o e uslugama Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština Indikator realizacije aktivnosti: - sprovedena anketa o korišćenju postojećih e-usluga - objavljen izvještaj o rezultatima ankete Nosilac: Ministarstvo javne uprave, Zajednica opština Potrebna finansijska sredstva: 5.000 EUR Izvor finansiranja: Budžet CG, donatorska sredstva	➤ aktivnost nije realizovana	Ministarstvo javne uprave i Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS) su 08. septembra 2023. godine ozvaničili međusobnu saradnju zaključivanjem Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva javne uprave Crne Gore i Kancelarije Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS), a koji treba između ostalog da omogući saradnju na realizaciji projekta "Digitalna transformacija na lokalnom nivou". Potpisivanjem Memoranduma između Ministarstva javne uprave i UNOP-Sa i realizacijom Projekta "Digitalna transformacija na lokalnom nivou", jedna od početnih aktivnosti će biti - Procjena potreba odnosno prioriteta lokalnih samouprava za uvođenje elektronske uprave. Početak implementacije navedenog projekta je planiran za I kvartal 2024. godine sa periodom ukupnog trajanja od 30 mjeseci.

Kontakt podaci	
Kontakt osoba i institucije odgovorne za realizaciju mjere	Ivana Nedović, Zajednica opština Ljiljana Novović, Ministarstvo javne uprave
Pozicija i naziv jedinice	sekretarka Odbora za društvene djelatnosti, Zajednica opština
Email i telefon	ivana.nedovic@uom.co.me ; 0 67 343 159 ljiljana.novovic@mju.gov.me dusan.polovic@mju.gov.me
Drugi uključeni akteri iz sistema javne uprave	
Drugi uključeni akteri iz drugih sektora	Nevladine organizacije

3. ZAKLJUČAK

U završnom pregledu realizacije Akcionog plana za 2023/24 godinu, primjetan je neznatan napredak u ostvarivanju ciljeva otvorenosti javne uprave u Crnoj Gori. Iako su izazovi i dalje prisutni, Vlade Crne Gore će nastaviti da bude posvećena procesu modernizacije i reformi javne uprave.

Napredak, posebno u pogledu povećanja transparentnosti, jačanja institucionalnih kapaciteta i promovisanja aktivnog učešća građana, predstavlja temelj za dalje korake u ostvarivanju otvorenije i odgovornije javne uprave. Iako su ostvareni rezultati ispod očekivanja u nekim segmentima, važno je naglasiti da je rad na unapređenju otvorenosti javne uprave neprekidan.

Vlada Crne Gore ostaje predana i posvećena principima Partnerstva za otvorenu upravu i nastavlja da radi na unapređenju saradnje sa civilnim društvom, privredom i ostalim relevantnim akterima. Ovaj izvještaj pruža smjernice za dalje aktivnosti u procesu reformi, te će biti od koristi u planiranju budućih inicijativa i akcija za unapređenje otvorenosti javne uprave u narednom periodu.

Uz kontinuirani angažman i saradnju svih relevantnih učesnika i donosioca odluka, Crna Gora će nastaviti da napreduje ka izgradnji transparentnog, odgovornog i inkluzivnog javnog sektora koji služi interesima svih građana.

U konačnom, nastavak ovog angažmana će biti ključan za dalji napredak u ostvarivanju transparentnog, odgovornog i inkluzivnog javnog sektora koji služi interesima svih građana.

4. PREPORUKE INSTITUCIJA ODGOVORNIH ZA REALIZACIJU AKTIVNOSTI

Radi unapređenja ovog dokumenta i njegove kvalitetnije implementacije, predstavnici institucija uključenih u realizaciju aktivnosti dali su značajne predloge i sugestije i one predstavljaju rezultat njihove posvećenosti, konstruktivnosti i stručnosti.

➤ Generalni sekretarijat vlade:

- *Aktivnost 2.1.* u značajnoj mjeri zavisi od spremnosti MJU da preuzme obaveze u dijelu kontrole kvaliteta sprovedenih javnih rasprava i s tim u vezi je neophodno da se MJU prepozna kao partnerska institucija za njeno sprovođenje
- *Aktivnost 7.3.* nije moguće realizovati bez potpune primjene Zakona o elektronskoj upravi i Zakona o elektronskom dokumentu, koji MJU prepoznaju kao instituciju nadležnu za njihovo sprovođenje, pa je potrebno da se kao vodeća institucija prepozna MJU.
- Odluku o objavljivanju materijala sa sjednica Vlade je potrebno izmijeniti u skladu s postojećom praksom, koja je značajno unaprijeđena, a nakon usvajanja Zakona o Vladi s kojim je treba usaglasiti. (GSV)
- Postojeće informacije o članovima Vladinih savjetodavnih tijela je potrebno sistematizovati i napraviti bazu podataka, s mogućnošću naprednog pretraživanja i sa podacima raščlanjenim po polu/ rodu. (GSV)

➤ Zajednica opština Crne Gore:

- *Aktivnost 14.1.* predefinisati – umjesto „Izrada Smjernica „ da bude „Podsjetnik za JLS“.

➤ Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama:

- U mjeri 15 „*Poboljšati transparentnost lokalnih parlamenata*“ a u dijelu „*naziv odgovorne institucije*“ dopisati Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. U dijelu „*Na koji način mjera doprinosi rješenju identifikovanog javnog problema*“ dopisati „*Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama na osnovu Akcionog plana za realizaciju Strategije reforme državne uprave vrši na godišnjem nivou inspekcijski nadzor kao i na osnovu godšnjeg plana Agencije*“.

- U mjeri 16 „Promocija otvorenih podataka na lokalnom nivou “ a u dijelu „naziv odgovorne institucije“ dopisati Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. U dijelu „Na koji javni problem odgovara mjera“ dopisati „Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je drugostepeni organ za ponovnu upotrebu podataka i istovremeno nadležna za kontrolu u dijelu metapodataka, ponovne upotrebe i portala otvorenih podataka. Širenje svijesti o obaveznosti dostavljanja data setova Ministarstva javne uprave kroz edukacije i ukazivanje kroz zapisnike o inspekcijskom nadzoru Agencije“.
 - Za aktivnost 16.4 navodi: „Agencija nije pristupila izradi upustva za jedinice lokalne samouprave o otvaranju podataka ali smo zainteresovani za realizaciju istih“.
 - U mjeri 17 „Unaprijediti digitalnu pristupačnost web stranica opština“ a u dijelu „naziv odgovorne institucije“ dopisati Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Predlažu da se Agencija uključi u realizaciju mjere sa razloga što vrši nadzor nad sadržinom internet stranica zbog proaktive objave kako bi bili uključeni i na taj način insistirali na standardu koji će bit uspostavljen u tehničkom smislu.
- **Ministarstvo javne uprave:**
- ❖ **Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa:**
- Uraditi analizu dokumenta sa osvrtom na aktivnosti, te kod pojedinih izvršiti izmjenu u dijelu „nosilac aktivnost“, jer je ovaj direktorat kod pojedinih prepoznati kao nosilac a da za iste nije nadležan.

5. PREDLOZI ZA UNAPREĐENJE STANJA

Tokom sprovođenja ovog plana, važno je kontinuirano evaluirati njegovu efikasnost i identifikovati eventualne nedostatke, kako bi se pravovremeno unaprijedio proces implementacije.

U skladu sa tim, ovaj izveštaj se fokusira na analizu prvih godinu dana implementacije Nacionalnog akcionog plana, sa osvrtom na identifikaciju ključnih nedostataka i izazova koji su se javili tokom izvještajnog perioda. Na osnovu analize uočenih nedostataka, predlažu se preporuke za unapređenje stanja, s ciljem postizanja optimalnih rezultata i efikasnije realizacije planiranih aktivnosti u narednom periodu.

➤ **Obrazovanje Operativnog tima:**

Nakon usvajanja Nacionalnog akcionog plana za period 2023- 2024. donijeta je Odluka izmjenama odluke o obrazovanju Operativnog tima ("Sl. list CG", br. 63/2023), kojom je propisano ko čini Operativni tim, odnosno predstavnici kojih organa treba da budu članovi ovog tima. Međutim, kada se pristupilo pripremama za imenovanje, naišlo se na niz tehničkih prepreka zbog čega je bilo nemoguće imenovati članove ima. Naime, sastav Operativnog tima određuju se iz reda državnih sekretara ili lica iz kategorije visoki rukovodni kadar, koji bi ispred svoje institucije vodili ove procese. Usled dinamičnog rada Vlade u toku 2023.godine nije bilo moguće formirati Operativni tim imajući u vidu česte promjene na funkcijama visoko-rukovodnog kadra. Zato je preporuka da se u narednom periodu stvore uslovi za formiranjem ovakvog tima kako bi se prije svega, intenzivirao proces realizacije tekućeg akcionog plana, a onda i pripremio novi Akcioni plan za period 2026-2039.godinu.

➤ **Realizacija aktivnosti planiranih za 2023/24. godinu.**

S obzirom da određeni broj aktivnosti planiranih za 2023.godinu nije realizovan iz opravdanih razloga, predlažemo da budu prioritet u implementaciji novog akcionog za period 2026-2029.

➤ **Održavanje redovnih mjesečnih sastanaka članova Operativnog tima.**

Navedene sastanke je neophdno redovno održavati radi praćenja napretka u implementaciji Nacionalnog akcionog

plana i redovne razmjene informacija.

➤ **Detaljna analiza Nacionalnog akcionog plana**

Ovu analizu bi bilo svrsishodno uraditi iz više razloga:

❖ Analiza kontakt osoba imenovanih ispred institucija odgovornih za realizaciju aktivnosti.

Neophodno je izvršiti analizu kontakt osoba iz razloga što smo tokom 2023. godine dobijali informacije da usljed promjene radnog mjesta pojedine osobe nisu zapošljene u instituciji odgovornoj za realizaciju određene aktivnosti što je otežavalo proces izvještavanja. Potrebno je na takvim pozicijama imenovati nove kontakt osobe i jasno definisati njihove uloge i odgovornosti.

❖ Analiza mogućnost uključivanja Direktorata za lokalnu samoupravu u realizaciji određenih mjera.

Kako je došlo do reorganizacije Ministarstva javne uprave i formiranja novog direktorata, to može povoljno uticati u realizaciji određenog broja mjera i aktivnosti predviđenih ovim planom.

❖ Analiza mogućnosti preformulacije ili brisanja aktivnosti kao i mogućnost promjene pojedinih nosioca aktivnosti usljed preklapanja i/ili nepodudaranja nadležnosti

Obzirom da smo tokom izvještavanja dobijali odgovore od pojedinih organa da nisu nadležni za realizaciju određene aktivnosti ili s druge strane da pojedini organi vide svoju ulogu i značaj u aktivnostima u kojima nisu prepoznati cijenimo važnim analizu ovog segmenta Nacionalnog akcionog plana. Osim toga potrebno je uraditi analizi pojedinih komentara od institucija nadležnih za realizaciju aktivnosti koji se odnose na to da određene mjere nisu realizovane jer to nije prepoznato zakonom.